

د افغانستان اسلامي امارت د عدلی په وزارت

سرمیجی دلا جریانی

- د عالیقدر امیر المؤمنین حفظه الله تعالى فرمانه
- د عالیقدر امیر المؤمنین حفظه الله تعالى فرمانه
- د شکایتونو اوږدلو قانون
- د شکایتونو اوږدلو قانون

تاریخ نشر: (۲۳) شعبان المعظم سال ۱۴۴۵ هـ.ق
(۱۵) حوت سال ۱۴۰۲ هـ.ش
نمبر مسلسل (۱۴۴۴)

د خپریدونې: د ۱۴۴۵ هـ.ق کال د شعبان المعظم د میاشني (۲۳)
د ۱۴۰۲ هـ.ش کال د کب د میاشني (۱۵)
پرهله پسي نمبر (۱۴۴۴)

په دې ګکه کې لاندې تقنيني سندونه چاپ شوي دي:

- ۱- د خمکو له غصب خخه د مخنيوي او د خصب شويو خمکو د استرداد د کمبسیون او د اړوندي اختصاصي محکمې په اړه د ۱۴۴۴/۳/۷ هـ. ق. نبې د (۳) ګکې فرمان د لوړۍ، مادي د ۴ جزء تعديل په هکله د عاليقدار اميرالمؤمنين حفظه الله تعالى فرمان (۲-۱) مخه.
- ۲- د ستري محکمې په چوکات کې د نظامي قضایاوو د معاونت د رامنځته کولو په هکله د عاليقدار اميرالمؤمنين حفظه الله تعالى فرمان (۳-۴) مخه.
- ۳- په کابل ولايت کې د صادراتو د تجهیز ساسې د رامنځته کېدو په موخه له تولکتو وزارت خخه د صنعت او سوداګرۍ، وزارت ته د سل (۱۰۰) جوړه خمکې د انتقال په هکله د عاليقدار اميرالمؤمنين حفظه الله تعالى فرمان (۵-۶) مخه.
- ۴- په تقنيني سندونو، کتابونو او رسالو، مکتبونو، قضائي فیصلو او د صلحی او مصالحي خطونو په پېل کې د "بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ"، حمد او صلوة د ليکنې په هکله د عاليقدار اميرالمؤمنين حفظه الله تعالى فرمان (۷-۹) مخه.
- ۵- د امارتي غصب شويو خمکو قضيو ته د رسیدګي، د اختصاصي محکمو د جوړلو په هکله د عاليقدار اميرالمؤمنين حفظه الله تعالى فرمان (۱۰-۱۶) مخه.
- ۶- د فرمانونو او حکمونو د تعقیب او نظارت لوی ریاست اړوند محکمو ته محول کبدونکي موضوعکانې نظامي محکمې ته د لېپلو په هکله د عاليقدار اميرالمؤمنين حفظه الله تعالى فرمان (۱۷-۱۸) مخه.
- ۷- د کورنيو چارو وزارت ته د انسان بتښونکو (اختطافچیانو) د تعقیب او نیولو د واک د تفویض په هکله د عاليقدار اميرالمؤمنين حفظه الله تعالى فرمان (۱۹-۲۲) مخه.
- ۸- د شکایتونو اورېدلو قانون (۲۳-۵۶) مخه.

د امتیاز خاوند:	د عدلې وزارت
مسئول چلولونکي:	مولوي محمد افضل (احمد)
مرستیاں:	۰۷۷۳۲۶۲۰۲۸
مدیر:	مولوي عبدالحق (صدیقي)
وب سایت:	۰۷۶۷۶۸۰۴۶۱
وب سایت:	۰۷۴۷۶۲۷۹۳۰
وب سایت:	www.moj.gov.af

قیمت این شماره (به طور پرچون):
تیراژ چاپ:
تعداد صفحات بشمول پشتی:
مطبعه چاپ ګتنده :
آدرس: وزارت عدليه، ریاست نشرات و ارتباط عامه، ناحيه ششم - غرب قصر دارالامان.
(۴۰) الفاني
(۶۰۰۰) جلد
(۶۰) صفحه
(بھير)

رسمی جریده

برله پسپی نمبر (۱۴۴۴)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵ - ۱۴۴۵/۸/۲۳)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على سيد المرسلين وعلى آله
واصحابه اجمعين

فرمان	د ځمکو له غصب خخه د
عالیقدار امیر المؤمنین	مخنیوی او د غصب شویو ځمکو
حفظه الله تعالی در مورد تعديل	د استرداد د کمیسیون او د
جزء ۴ ماده اول فرمان شماره	اړوندي اختصاصي محکمي په اړه
(۳) مؤرخ ۱۴۴۴/۳/۷ هـ.ق	د ۱۴۴۴/۳/۷ هـ.ق نېټې د
در رابطه به کمیسیون جلوگیری	(۳) ګنه فرمان د لوړۍ مادې
از غصب زمین‌ها و استرداد	د ۴ جزء د تعديل په هکله
زمین‌های غصب شده	د عالیقدار امیر المؤمنین
و محکمة اختصاصي	حفظه الله تعالی
مربوطه	فرمان
شماره: (۱۳۷)	ګنه: (۱۳۷)
تاریخ: ۱۴۴۵/۳/۱۶ هـ.ق	نېټه: ۱۴۴۵/۳/۱۶ هـ.ق
ماده اول:	لوړۍ ماده:
جزء ۴ ماده اول فرمان شماره (۳) مؤرخ ۱۴۴۴/۳/۷ هـ.ق در مورد کمیسیون جلوگیری از غصب زمین‌ها و استرداد	د ځمکو له غصب خخه د مخنیوی او د غصب شویو ځمکو د استرداد د کمیسیون او د اړوندي اختصاصي محکمي په اړه

رسمی جریده

برله پسپی نمبر (۱۴۴۴)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵ - ۱۴۴۵/۸/۲۳)

زمین‌های غصب شده و محکمه
اختصاصی مربوطه، طور ذیل تعديل
گردد:

۴- وزیر امور سرحدات، اقوام و
قبایل، به حیث عضو.

ماده دوم:

این فرمان از تاریخ توشیح نافذ
و در جریده رسمی نشر
گردد.

د ۷ / ۳ / ۱۴۴۴ هـ. ق نېتى د (۳)
گنه فرمان د لومړي مادې ۴ جزو دي
په لاندې ډول تعديل شي:

۴- د سرحدونو، قومونو او قبایلو
چارو وزیر، د غږي په توګه.

دوه يمه ماده:

دغه فرمان د توشیح له نېتى خخه نافذ
او په رسمی جریده کې دي خپور
شي.

والسلام

امیرالمؤمنین شیخ القرآن والحدیث
مولوی هبة الله اخندزاده

والسلام

امیرالمؤمنین شیخ القرآن والحدیث
مولوی هبة الله اخندزاده

رسمی جریده

برله پسی نمبر (۱۴۴۴)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵ - ۱۴۴۵/۸/۲۳)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين، والصلوة والسلام على سيد المرسلين و على آله
واصحابه اجمعين.

فرمان

عالیقدر امیرالمؤمنین

حفظه الله تعالى در مورد ایجاد

معاونیت قضایای نظامی در

چوکات ستره محکمه

شماره: (۱۴۷)

تاریخ: ۱۴۴۵/۳/۱۹ هـ.ق

ماده اول:

(۱) به منظور رسیدگی به قضایای منسوبيں ارگانهای نظامی (وزارت‌های دفاع ملی و امور داخلہ و ریاست عمومی استخارات)، معاونیت قضایای نظامی در چوکات ستره محکمه ایجاد گردد.

(۲) شیخ مولوی خیرجان خیرخواه، به حیث معاون معاونیت قضایای نظامی ستره محکمه تعیین گردید.

دسترسی محکمی په چوکات کې

د نظامی قضایاوو د معاونیت د

را منحثته کولو په هکله د عالیقدر

امیرالمؤمنین حفظه الله تعالى

فرمان

کنه: (۱۴۷)

نپته: ۱۴۴۵/۳/۱۹ هـ.ق

لومړۍ ماده:

(۱) د نظامی ارگانونو (د ملي دفاع او کورنیو چارو وزارتونو او استخاراتو عمومی ریاست) د منسوبيں قضیو ته د رسیدگی په منظور د نظامی قضایاوو معاونیت دی دسترسی محکمی په چوکات کې را منحثته شي.

(۲) شیخ مولوی خیرجان خیرخواه، دسترسی محکمی د نظامی قضایاوو معاونیت د معاون په توګه وتاکل شو.

رسمی جریده

برله پسی نمبر (۱۴۴۴)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵ - ۱۴۴۵/۸/۲۳)

ماده دوم:

ستره محکمه مکلف است، طرح تشکیلات قضایی و اداری معاونیت قضایی نظامی را ترتیب و جهت منظوری به مقام عالیقدر امیرالمؤمنین حفظه الله تعالیٰ ارائه نماید.

ماده سوم:

وزارت مالیه مکلف است، بودجه مورد ضرورت معاونیت قضایی نظامی را بعد از طی مراحل اصولی در اختیار ستره محکمه امارت اسلامی افغانستان قرار دهد.

ماده چهارم:

این فرمان از تاریخ توشیح نافذ و در جریده رسمی نشر گردد.

والسلام

امیرالمؤمنین شیخ القرآن والحدیث

مولوی هبة الله اخندزاده

دوه یمه ماده:

ستره محکمه مکلفه ده، د نظامی قضایاوو د معاونیت د قضایی او اداری تشکیلاتو طرحه ترتیب او د منظوری په غرض دې د عالیقدر امیرالمؤمنین حفظه الله تعالیٰ مقام ته وراندې کړي.

درپیمه ماده:

د مالیې وزارت مکلف دی، د نظامی قضایاوو د معاونیت د اړتیا وړ بودجه، د اصولی پړاونو له تېرولو خخه وروسته د افغانستان اسلامی امارت د ستري محکمې په واک کې ورکړي.

څلورمه ماده:

دغه فرمان د توسيع له نېټې خخه نافذ او په رسمی جریده کې دې خپور شي.

والسلام

امیرالمؤمنین شیخ القرآن والحدیث

مولوی هبة الله اخندزاده

رسمی جریده

پوله پسې نمبر (۱۴۴۶)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵-۱۴۴۵/۸/۲۳)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين، والصلوة والسلام على سيد المرسلين وعلى آله واصحابه اجمعين.

فرمان

عالیقدر امیر المؤمنین

حفظه الله تعالى در مورد انتقال

صد (۱۰۰) جریب زمین از

وزارت فواید عامه به وزارت

صنعت و تجارت، به منظور ایجاد

ساحة تجهیز صادرات در ولایت

کابل

شماره: (۲۱۵)

تاریخ: ۱۴۴۵/۴/۱۳ هـ.ق

ماده اول:

صد (۱۰۰) جریب زمین وزارت
فواید عامه که در شمال میدان هوایی
بین المللی کابل در امتداد سرک
قصبه موقعیت دارد و حدود آن
عبارت است از؛ شرقاً
کوه و مسجد حضیره، غرباً

په کابل ولایت کې د صادراتو

د تجهیز ساحي د رامنځته کېدو

په موخه له ټولګتو وزارت خخه

د صنعت او سوداګرۍ وزارت

ته د سل (۱۰۰) جریه خمکې

د انتقال په هکله د عالیقدر

امیر المؤمنین حفظه الله تعالى

فرمان

کنه: (۲۱۵)

نېټه: ۱۴۴۵/۴/۱۳ هـ.ق

لومړۍ ماده:

د ټولګتو وزارت سل (۱۰۰) جریه
خمکه چې د کابل ولایت د نړیوال
هوایی ډګر شمال ته د قصبه سرک
په اوږدو کې موقعیت لري
او حدود یې عبارت دي له؛ شرقاً
غرا او د هدیرې مسجد، غرباً

رسمی جریده

پرله پسې نمبر (۱۴۴۶)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵-۱۴۴۵/۸/۲۳)

سرک شهرك لاله، شمalaً کوه
و جنوباً با سرک تاجکان متصل
است، به منظور ايجاد ساحه تجهيز
 الصادرات به وزارت صنعت و تجارت
انتقال گردد.

مادة دوم:
وزارت زراعت، آبیاری و مالداری
مكلف است، در هماهنگی با
ادارات ذيدخل، در مورد انتقال
زمین مندرج مادة اول اين فرمان به
وزارت صنعت و تجارت اجرآت
نماید.

مادة سوم:
این فرمان از تاريخ توشیح
نافذ و در جریده رسمي نشر
گردد.

والسلام
امیرالمؤمنین شیخ القرآن والحدیث
مولوی هبة الله اخندزاده

د لاله بسارگوتي سرک، شمalaً غر او
جنوباً د تاجکانو له سرک سره متصله
د، د صادراتو د تجهيز ساحي د
رامنخته کېدو په موخه دې د صنعت
او سوداګرۍ وزارت ته انتقال شي.

دوه يمه ماده:
د کرنې، اوبو لګولو او مالداري
وزارت مكلف دی، له ذيدخلو ادارو
سره په همغږي کې، صنعت او
سوداګرۍ وزارت ته د دې فرمان په
لومړۍ ماده کې د درج شوي څمکې
د انتقال په اړه اجرآت وکړي.

درېیمه ماده:
دغه فرمان د توشیح له نېټې خخه
نافذ او په رسمي جریده کې دې
څبور شي.

والسلام
امیرالمؤمنین شیخ القرآن والحدیث
مولوی هبة الله اخندزاده

رسمی جریده

پوله پسی نمبر (۱۴۴۴)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵ - ۱۴۴۵/۸/۲۳)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين، والصلوة والسلام على سيد المرسلين وعلى آله
واصحابه اجمعين.

فرمان

په تقنيني سندونو، کتابونو او

عالیقدر امير المؤمنین

رسالو، مكتوبونو، قضائي فیصلو

حفظه الله تعالى در مورد

او د صالحی او مصالحی خطونو

نوشتن "بسم الله الرحمن الرحيم"،

په پیل کې د

حمد و صلوة در آغاز

"بسم الله الرحمن الرحيم"،

اسناد تقنيني، کتابها

حمد او صلوة د ليکنې په هکله

و رسالهها، مکاتيب، فيصلههای

د عاليقدر امير المؤمنین

قضائي و صلح و مصالحة

حفظه الله تعالى

خطها

فرمان

شماره: (۲۱۶)

کنه: (۲۱۶)

تاریخ: ۱۴۴۵/۴/۱۳ هـ.ق

نېټه: ۱۴۴۵ / ۴ / ۱۳ هـ.ق

مادة اول:

لومړۍ ماده:

- (۱) در آغاز اسناد تقنيني،
کتابها و رسالهها
"بسم الله الرحمن الرحيم"،
حمد و صلوة همه نوشته شود.
(۲) در آغاز اسناد تقنيني

- (۱) د تقنيني سندونو، کتابونو او
رسالو په پیل کې دې
"بسم الله الرحمن الرحيم"،
حمد او صلوة ټول ولیکل شي.
(۲) د تقنيني سندونو په پیل کې

رسمی جریده

پوله پسی نمبر (۱۴۴۴)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵ - ۱۴۴۵/۸/۲۳)

بسم الله الرحمن الرحيم، حمد و
صلوة به متن ذيل نوشته شود:
"بسم الله الرحمن الرحيم،
الحمد لله رب العالمين والصلوة
والسلام على سيد المرسلين وعلى
آله واصحابه اجمعين".

ماده دوم:

در آغاز مکاتيب،
فيصله های قضایی، صلح
و مصالحه خطهاتنه
"بسم الله الرحمن الرحيم"
نوشته شود.

ماده سوم:

وزارت‌ها و ادارات امارتی
مكلف‌اند، احکام مندرج
ماده اول و دوم این
فرمان را در اجراءات خویش
رعايت نمایند.

ماده چهارم:

این فرمان از تاریخ
توشیح نافذ و در

دی بسم الله الرحمن الرحيم، حمد
او صلوة په لاندې متن ولیکل شي:
"بسم الله الرحمن الرحيم،
الحمد لله رب العالمين والصلوة
والسلام على سيد المرسلين
و على آله واصحابه اجمعين".

دوه يمه ماده:

د مكتوبونو، قضایي فيصلو،
د صالحی او مصالحي
د خطونو په پیل کې دی یوازې
"بسم الله الرحمن الرحيم"
ولیکل شي.

درېیمه ماده:

وزارتونه او امارتی ادارې مکلفې
دي، په خپلو اجراآنو کې د دي
فرمان په لوړۍ او دوه يمه ماده
کې درج شوي حکمونه
رعايت کړي.

څلورمه ماده:

دغه فرمان د توشیح له نېټې
څخه نافذ او په رسمی جریده کې

رسمی جریده

پولہ پسی نمبر (۱۴۴۴)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵ - ۱۴۴۵/۸/۲۳)

دې خپور شي.

جریده رسمی نشر گردد.

والسلام

والسلام

امیر المؤمنین شیخ القرآن والحدیث

امیر المؤمنین شیخ القرآن والحدیث

مولوی هبة الله اخندزاده

مولوی هبة الله اخندزاده

رسمي جريده

پوله پسي نمبر (۱۴۴۴)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵-۱۴۴۵/۸/۲۳)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين، والصلوة والسلام على سيد المرسلين وعلى آله
واصحابه اجمعين.

فرمان

عالیقدر امیرالمؤمنین حفظه الله

تعالی در مورد ایجاد

محاكم اختصاصی رسیدگی به

قضايا زمین‌های غصب شده

امارتی

شماره: (۲۸۹)

تاریخ: ۱۴۴۵/۶/۲ هـ.ق

ماده اول:

(۱) به منظور صدور فیصله شرعی
به قضايای استرداد زمین‌های غصب
شده امارتی، مرعی عامه و
وقفي ولايات جنوب غرب، محکمه
اختصاصی رسیدگی به
قضايا زمین‌های غصب شده امارتی
در ولایت کندھار به ترکیب ذیل

ایجاد می‌گردد:

۱ - مولوی محمد افضل مسئول

د امارتی غصب شویو ځمکو

قضیو ته د رسیدگی د اختصاصی

محکمو د جوړولو په هکله

د عالیقدر امیرالمؤمنین حفظه الله

تعالی

فرمان

کنه: (۲۸۹)

نېټه: ۱۴۴۵/۶/۲ هـ.ق

لومړۍ ماده:

(۱) د جنوب لویدیخو ولايتونو د
امارتی، عامه مرعی او وقفي غصب
شویو ځمکو د استرداد قضیو ته د
شرعی پرپکړې د صدور په منظور،
په کندھار ولایت کې د امارتی غصب
شویو ځمکو قضیو ته د رسیدگی
اختصاصی محکمه په لاندې ترکیب

سره جوړېږي:

۱ - په جهادي دوران کې د کندھار

رسمی جریده

پوله پسې نمبر (۱۴۴۴)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵-۱۴۴۵/۸/۲۳)

محکمه نظامی زون کندهار در دوره جهاد، به حیث رئیس.	زون د نظامي محکمي مسئول مولوي محمد افضل، د رئيس په توګه.
۲- مولوي محب الله اخندزاده مفتي سابق دیوان امنیت عامه محکمه استیناف ولايت ارزگان، به حیث قاضی.	۲- د ارزگان ولايت د استیناف محکمي د عامه امنیت دیوان مخکیني مفتي مولوي محب الله اخندزاده، د قاضي په توګه.
۳- مولوي عبدالجمال رئيس سابق محکمه ابتدائيه ولسوالي شملزو ولايت زابل، به حیث مفتی.	۳- د زابل ولايت د شملزو ولسوالي. د ابتدائيه محکمي مخکيني رئيس مولوي عبدالجمال، د مفتی په توګه.
۴- مفتی سيف الله رئيس سابق محکمه ابتدائيه ولسوالي تحته پل ولايت کندهار، به حیث محرر.	۴- د کندهار ولايت د تخته پل ولسوالي د ابتدائيه محکمي مخکيني رئيس مفتی سيف الله، د محرر په توګه.
(۲) محکمه اختصاصي رسیدگي به قضایای زمینهای غصب شده امارتی ولايات جنوب غرب، قضایای استرداد زمینهای امارتی، مرعی عامه و وقفي ولايات کندهار، هلمند، زابل، ارزگان، و دایکندي را مورد رسیدگي قرار می دهد.	(۲) د جنوب لويدیئو ولايتونو د امارتی غصب شویو ځمکو قضیو ته د رسیدگي اختصاصي محکمه د کندهار، هلمند، زابل، ارزگان او دایکندي د ولايتونو د امارتی، عامه مرعی او وقفي ځمکو د استرداد قضیې تر رسیدگي لاندې نیسي.
ماده دوم:	دوه یمه ماده:
(۱) به منظور صدور فیصله	(۱) د لويدیئو ولايتونو د امارتی،

رسمی جریده

پوله پسې نمبر (۱۴۴۴)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵-۱۴۴۵/۸/۲۳)

شرعی به قضایای استرداد زمین‌های غصب شده امارتی، مرعی عامه و وقفي ولايات غرب، محکمه اختصاصی رسیدگی به قضایای زمین‌های غصب شده امارتی در ولایت هرات به ترکیب ذیل ایجاد می‌گردد:

۱- مولوی عبدالمنان مهاجر رئیس سابق دیوان امنیت عامه محکمه استیناف ولایت هرات، به حیث رئیس.

۲- مولوی امین الله شفیق رئیس سابق دیوان مدنی محکمه ابتدائیه شهری ولایت فراه، به حیث قاضی.

۳- مولوی قیام الدین رئیس سابق محکمه ابتدائیه ولسوالی دلارام ولایت نیمروز، به حیث مفتی.

۴- مولوی عبدالله محرر سابق دیوان جزایی محکمه استیناف ولایت نیمروز، به حیث محرر.

(۲) محکمه اختصاصی رسیدگی به

عامه مرعی او وقفي غصب شویو حمکو د استرداد قضیو ته د شرعی پرپکړی د صدور په منظور، په هرات ولایت کې د امارتی غصب شویو حمکو قضیو ته د رسیدگی اختصاصی محکمه په لاندې ترکیب سره جوړېږي:

۱- د هرات ولایت د استیناف محکمې د عامه امنیت دیوان مخکینی رئیس مولوی عبدالمنان مهاجر، د رئیس په توګه.

۲- د فراه ولایت د بناري ابتدائیه محکمې د مدنی دیوان مخکینی رئیس مولوی امین الله شفیق، د قاضی په توګه.

۳- د نیمروز ولایت د دلارام ولسوالی د ابتدائیه محکمې مخکینی رئیس مولوی قیام الدین، د مفتی په توګه.

۴- د نیمروز ولایت د استیناف محکمې د جزاء دیوان مخکینی محرر مولوی عبدالله، د محرر په توګه.

(۲) د لویدیخو ولایتونو د امارتی

رسمی جریده

پوله پسې نمبر (۱۴۴۴)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵-۱۴۴۵/۸/۲۳)

زمینهای غصب شده امارتی ولايات
غرب، قضایای استرداد زمینهای
غصب شده امارتی، مرعى عامه و
وقفی ولايات هرات، فراه، نیمروز و
بادغیس را مورد رسیدگی قرار
می دهد.

غصب شویو ځمکو ته د رسیدگی
اختصاصی محکمه د هرات، فراه،
نیمروز او بادغیس د ولایتونو
د امارتی، عامه مرعى او وقفی غصب
شویو ځمکو د استرداد قضیې تر
رسیدگی لاندې نیسي.

ماده سوم:

(۱) به منظور صدور فیصله
شرعی به قضایای استرداد
زمینهای غصب شده امارتی،
مرعى عامه و وقفی ولايات شمال،
محکمه اختصاصی رسیدگی به
قضایای زمینهای غصب شده امارتی
در ولایت بلخ به ترکیب ذیل ایجاد
می گردد:

۱- مولوی محمد قاسم مفتی
سابق دیوان امنیت عامه محکمه
استیناف ولایت فاریاب، به حیث
رئیس.

۲- مولوی قطب الدین مفتی
سابق محکمه ابتدائیه ولسوالی
چهاردره ولایت کندز، به حیث
قاضی.

در پیمه ماده:

(۱) د شمال ولایتونو د امارتی،
عامه مرعى او وقفی غصب شویو
ځمکو د استرداد قضیو ته د شرعی
پرپکړی د صدور په منظور، په بلخ
ولایت کې د امارتی غصب شویو
ځمکو قضیو ته د رسیدگی اختصاصی
محکمه په لاندې ترکیب سره
جور پېږي:

۱- د فاریاب ولایت د استیناف
محکمې د عامه امنیت دیوان مخکینی
مفتی مولوی محمد قاسم، د رئیس په
توګه.

۲- د کندز ولایت د چهار درې
ولسوالی د ابتدائیه محکمې مخکینی
مفتی مولوی قطب الدین، د قاضی په
توګه.

رسمی جریده

پوله پسې نمبر (۱۴۴۴)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵-۱۴۴۵/۸/۲۳)

۳- مولوی شیرآغا مفتی سابق
محکمه ابتدائیه ولسوالی قرقین ولايت
جوزجان، به حیث مفتی.

۴- مولوی گل احمد مفتی
سابق دیوان تجارتی محکمه
ابتدائیه شهری ولايت بلخ، به حیث
محرر.

(۲) محکمه اختصاصی رسیدگی
به قضایای زمینهای غصب شده
امارتی ولایات شمال، قضایای
استرداد زمینهای غصب شده
امارتی، مرعی عامه و وقفی
ولایات بلخ، بغلان، کندز، تخار،
بدخشان، سمنگان، سرپل، جوزجان
و فاریاب را مورد رسیدگی قرار
می‌دهد.

ماده چهارم:

(۱) محکمه اختصاصی رسیدگی
به قضایای استرداد زمینهای
غصب شده امارتی، مرعی عامه و
وقفی که به اساس فرمان شماره
(۳) مؤرخ ۱۴۴۴/۳/۷ هـ.ق

۳- د جوزجان ولايت د قرقین
ولسوالی د ابتدائیه محکمې مخکینی
مفتی مولوی شیرآغا، د مفتی په توګه.

۴- د بلخ ولايت د بناري ابتدائیه
محکمې د تجارتی دیوان مخکینی
مفتی مولوی گل احمد، د محرر په
توګه.

(۲) د شمال ولايتونو د امارتی
غصب شويو خمکو قضيو ته
د رسیدگی اختصاصی محکمه د بلخ،
بغلان، کندز، تخار، بدخشان،
سمنگان، سرپل، جوزجان او
فاریاب د ولايتونو امارتی، عامه مرعی
او وقفی غصب شويو خمکو
د استرداد قضې تر رسیدگی لاندې
نيسي.

خلورمه ماده:

(۱) د امارتی، عامه مرعی او وقفی
غصب شويو خمکو د استرداد
قضيو ته د رسیدگی اختصاصی
محکمه چې د ۱۴۴۴/۳/۷ هـ.ق
نېټي د (۳) گنه فرمان پر اساس جوره

رسمی جریده

پوله پسی نمبر (۱۴۴۴)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵-۱۴۴۵/۸/۲۳)

ایجاد گردیده است، قضایای استرداد زمین های غصب شده امارتی، مرعی عامه و وقفی ولایات کابل، پروان، کاپیسا، پنجشیر، ننگرهار، کنر، لغمان، نورستان، پکتیا، پکتیکا، خوست، لوگر، میدان وردک، غزنی، بامیان و غور را مورد رسیدگی قرار می دهد.

(۲) محکمه اختصاصی مندرج فقره (۱) این ماده مکلف است، دوسيه های قضایای زمین های غصب شده امارتی، مرعی عامه و وقفی ولایات مندرج فقره های (۲) مواد اول، دوم و سوم این فرمان را غرض رسیدگی و صدور فیصله شرعاً به محکمه اختصاصی مربوطه ارجاع نماید.

ماده پنجم:

این فرمان از تاریخ توشیح

شوی ده، د کابل، پروان، کاپیسا، پنجشیر، ننگرهار، کنر، لغمان، نورستان، پکتیا، پکتیکا، خوست، لوگر، میدان وردک، غزنی، بامیان او غور د لايتونو د امارتی، عامه مرعی او وقفی غصب شویو ځمکو د استرداد قضیې تر رسیدگی لاندې نیسي.

(۲) د دې مادې په (۱) فقره کې درج شوی اختصاصی محکمه مکلفه ده د دې فرمان د لوړۍ، دوه یمي او درېيمې مادې په (۲) فقره کې د درج شویو ولايتونو امارتی، عامه مرعی او وقفی غصب شویو ځمکو د قضیو دوسيې د رسیدگی او د شرعاً پېښې د صدور په غرض اړوندې اختصاصی محکمې ته ارجاع کړي.

پنځمه ماده:

دغه فرمان د توشهج له نېټې خخه نافذ

رسمي جريده

پوله پسي نمبر (۱۴۴۴)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵-۱۴۴۵/۸/۲۳)

او په رسمي جريده کې دي خپور نافذ و در جريدة رسمي نشر
شي. گردد.

والسلام	والسلام
امير المؤمنين شيخ القرآن والحديث	مولوي هبة الله اخندزاده
مولوي هبة الله اخندزاده	

رسمی جریده

برله پسی نمبر (۱۴۴۴)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵ - ۱۴۴۵/۸/۲۳)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

الحمد لّه رب العالمين، والصلوة والسلام على سيد المرسلين و على آلـه
واصحابـه اجمعـين.

فرمان

عالیقدـر امـیرالمـؤمنـین حـفـظـهـ اللـهـ
تعـالـی در مـورـد اـرسـال مـوـضـوـعـاتـ
محـولـ شـونـدـهـ بـهـ مـحاـکـمـ مـرـبـوـطـ
لوـیـ رـیـاستـ نـظـارـتـ وـ تـعـقـیـبـ
فـرـامـینـ وـ اـحـکـامـ بـهـ مـحـکـمـةـ

نظمـی

شـمارـهـ (۳۸۱)

تـارـیـخـ: ۱۴۴۵/۷/۱۵ هـ.ق

مـادـهـ اـوـلـ:

لوـیـ رـیـاستـ نـظـارـتـ وـ تـعـقـیـبـ فـرـامـینـ
وـ اـحـکـامـ مـکـلـفـ استـ، مـوـضـوـعـاتـ وـ
قـضـایـاـیـ کـهـ بـرـایـ حلـ وـ فـصـلـ بـهـ
مـحاـکـمـ مـحـولـ مـیـگـرـدـدـ، بـهـ مـحـکـمـةـ
نظمـیـ اـرـسـالـ نـمـایـدـ.

مـادـهـ دـوـمـ:

مـحاـکـمـ نـظـامـیـ مـکـلـفـ اـنـدـ، قـضـایـاـیـ
مـحـولـ شـدـهـ اـزـ طـرـفـ لوـیـ رـیـاستـ

دـ فـرـماـنـوـ اوـ حـکـمـوـنـوـ دـ تـعـقـیـبـ

اوـ نـظـارـتـ لوـیـ رـیـاستـ اـرـوـنـدـ
مـحـکـمـوـ تـهـ مـحـولـ کـپـدـونـکـیـ
مـوـضـوـعـگـانـیـ نـظـامـیـ مـحـکـمـیـ
تـهـ دـ لـبـلـوـ پـهـ هـکـلـهـ دـ عـالـیـقـدـرـ
امـیرـمـؤـمـنـینـ حـفـظـهـ اللـهـ تعـالـیـ

فـرـمانـ

کـنـهـ: (۳۸۱)

نـبـهـ: ۱۴۴۵/۷/۱۵ هـ.ق

لوـمـرـیـ مـادـهـ:

دـ فـرـماـنـوـ اوـ حـکـمـوـنـوـ دـ تـعـقـیـبـ اوـ
نـظـارـتـ لوـیـ رـیـاستـ مـکـلـفـ دـیـ، هـغـهـ
مـوـضـوـعـگـانـیـ اوـ قـضـیـ چـېـ دـ حلـ اوـ
فـصـلـ لـپـارـهـ مـحـکـمـوـ تـهـ مـحـولـ کـبـرـیـ،
نـظـامـیـ مـحـکـمـیـ تـهـ وـلـبـرـیـ.

دوـهـ یـمـهـ مـادـهـ:

نـظـامـیـ مـحـکـمـیـ مـکـلـفـیـ دـیـ، دـ
فـرـماـنـوـ اوـ حـکـمـوـنـوـ دـ تـعـقـیـبـ اوـ

رسمي جريده

برله پسي نمبر (١٤٤٤)

(١٤٠٢/١٢/١٥ - ١٤٤٥/٨/٢٣)

ناظارت و تعقیب فرمانین و احکام
را اخذ نموده و به حل و فصل آن
اقدام نمایند.

ناظارت د لوی ریاست لخوا محول
شوی قضی و اخلي او په حل او فصل
کې دې اقدام و کړي.

ماده سوم:

این فرمان از تاریخ تو شیح
نافذ و در جریده رسمي نشر
گردد.

دغه فرمان د تو شیح له نېټې خخه نافذ
او په رسمي جریده کې دې خپور
شي.

والسلام عليکم و رحمة الله و برکاته!
امیر المؤمنین شیخ القرآن والحدیث
مولوی هبة الله اخندزاده

والسلام عليکم و رحمة الله و برکاته!
امیر المؤمنین شیخ القرآن والحدیث
مولوی هبة الله اخندزاده

رسمي جريدة

پوله پسی نمبر (۱۴۴۴)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵-۱۴۴۵/۸/۲۳)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

الحمد لله رب العالمين، والصلوة والسلام على سيد المرسلين وعلى آله
واصحابه اجمعين.

فرمان

عالیقدر امیر المؤمنین حفظه الله
تعالی در مورد تفویض صلاحیت
تعقیب و گرفتاری اختطافچیان
(آدم ربایان) به وزارت
امور داخله

شماره: (۳۸۶)

تاریخ: ۱۴۴۵/۷/۱۶ هـ.ق

ماده اول:

(۱) صلاحیت تعقیب و گرفتاری
اختطافچیان که وظیفه ریاست عمومی
استخارات بود، به وزارت امور
داخله تفویض شد.

(۲) وزارت امور داخله مکلف است،
در مورد تعقیب و گرفتاری
اختطافچیان اقدام و در حصه معرفی
آنها به محکمه مربوطه تدابیر لازم را

د کورنيو چارو وزارت ته

د انسان تبستونکو (اختطافچیانو)
د تعقیب او نیولو د واک
د تفویض په هکله د عالیقدر
امیر المؤمنین حفظه الله تعالی

فرمان

کنه: (۳۸۶)

نېټه: ۱۴۴۵/۷/۱۶ هـ.ق

لومړۍ ماده:

(۱) د انسان تبستونکو د تعقیب او
نیولو واک چې د استخاراتو د لوی
ریاست وظیفه وه، د کورنيو چارو
وزارت ته تفویض شو.

(۲) د کورنيو چارو وزارت مکلف
دی، د انسان تبستونکو د تعقیب او
نیولو په اړه اقدام او اړوندي محاكمې
ته د هغوي د ورپېژندنې په برخه کې

رسمی جریده

پوله پسی نمبر (۱۴۴۴)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵-۱۴۴۵/۸/۲۳)

اتخاذ نماید.

لازم تدبیرونه و نیسي.

ماده دوم:

(۱) هرگاه ریاست عمومی استخبارات در مورد اختطافچیان معلومات و اطلاعات دریافت نماید، این ریاست مکلف است آن را بدون تأخیر با وزارت امور داخله شریک نماید.

(۱) که چېري د استخباراتو لوی ریاست د انسان تبنتونکو په هکله معلومات او اطلاعات ترلاسه کړي، دغه ریاست مکلف دی چې له خنډه خخه پورته بې د کورنيو چارو له وزارت سره شریک کړي.

(۲) معلومات و اطلاعات مندرج فقره (۱) اين ماده به طور محفوظ و محروم شریک ګردد، تا از افشاء آنها جلوگیری شود.

(۲) د دې مادې په (۱) فقره کې درج شوي معلومات او اطلاعات دې په خوندي او محروم ډول شریک کړل شي، ترڅو د هفو له افشاء خخه مخنیوی وشي.

ماده سوم:

(۱) وزارت امور داخله می تواند، در مورد تعقیب و گرفتاری اختطافچیان، از ریاست عمومی استخبارات درخواست معلومات و همکاری نماید.

(۱) د کورنيو چارو وزارت کولای شي، د انسان تبنتونکو د تعقیب او نیولو په برخه کې د استخباراتو د لوی ریاست خخه د معلوماتو او همکاري غښتنه و کړي.

(۲) ریاست عمومی استخبارات مکلف است، معلومات و اطلاعات بدست آمده در مورد اختطافچیان

(۲) د استخباراتو لوی ریاست مکلف دی، د انسان تبنتونکو په اړه ترلاسه شوي معلومات او

دوه یمه ماده:

رسمی جریده

پوله پسې نمبر (۱۴۴۴)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵-۱۴۴۵/۸/۲۳)

را در اختیار وزارت امور داخله
قرار دهد.

(۳) معلومات و اطلاعات مندرج
فقرہ (۱ و ۲) این ماده به
طور محفوظ و محروم
شريك گردد، تا از افشاء آنها
جلوگیری شود.

ماده چهارم:

هرگاه کارمندان و
منسوبین وزارت امور داخله
یا ریاست عمومی استخبارات
یا شخص دیگری، در
مورد اختطافچیان معلومات
دریافت نماید و آن را به
شخص دیگری غیر از
مراجع مربوطه وزارت
امور داخله و ریاست
عمومی استخبارات افشاء نماید
و یا از آن استفاده سوء نماید، مطابق
احکام شریعت مجازات شود.

ماده پنجم:

این فرمان از تاریخ توشیح

اطلاعات د کورنیو چارو وزارت ته
په واک کې ورکړي.

(۳) د دې مادې په (۱ او ۲) فقره
کې درج شوي معلومات او اطلاعات
دې په خوندي او محروم ډول شريک
کړل شي، تر خو د هفو له افشاء
څخه مخنيوی وشي.

څلورمه ماده:

که چېرې د کورنیو چارو
وزارت یا د استخباراتو د لوی
ریاست کارکونکی او منسوبین
یا کوم بل شخص د انسان تښتونکو
په اړه معلومات ترلاسه کړي او
هله د کورنیو چارو وزارت
او د استخباراتو د لوی ریاست
له اړوندو مراجعاو څخه پرته
بل شخص ته افشاء کړي او یا
له هفو څخه ناوره ګټه
واخلي، د شريعت له حکمونو
سره سم دې مجازات شي.

پنځمه ماده:

دغه فرمان د توшибج له نېټې څخه نافذ

رسمي جريدة

پوله پسی نمبر (۱۴۴۴)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵-۱۴۴۵/۸/۲۳)

نافذ و در جریده رسمي
نشر گردد.

او په رسمي جریده کې دي
خپور شي.

والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته!

والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته!

امير المؤمنين شيخ القرآن والحديث

امير المؤمنين شيخ القرآن والحديث

مولوي هبة الله اخندزاده

مولوي هبة الله اخندزاده

رسمی جریده

برله پسی نمبر (۱۴۴۴)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵-۱۴۴۵/۸/۲۳)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

الحمد لله رب العالمين، والصلوة والسلام على سيد المرسلين وعلى آله
واصحابه اجمعين.

فرمان

عالیقدر امیر المؤمنین حفظه الله

تعالی در مورد انفاذ قانون

سمع شکایات

شماره: (۴۱۲)

تاریخ: ۱۴۴۵/۷/۳۰ هـ.ق

ماده اول:

قانون سمع شکایات را
در يك مقدمه، (۲) فصل
و (۲۳) ماده توسيع
مي نمایم.

ماده دوم:

این فرمان از تاریخ توسيع
نافذ و يکجا با متن قانون
متذکره در جريده رسمي
نشر گردد و فرمان شماره (۲۴۲)
مؤرخ ۱۴۴۵/۴/۲۴ هـ.ق

د شکایتونو اورېدلو قانون د انفاذ

په هکله د عاليقدر امير المؤمنين

حفظه الله تعالی

فرمان

کنه: (۴۱۲)

نېټه: ۱۴۴۵/۷/۳۰ هـ.ق

لومړۍ ماده:

د شکایتونو اورېدلو
قانون په یوه مقدمه،
(۲) فصلونو او (۲۳) مادو کې
توسيع کوم.

دوه یمه ماده:

دغه فرمان د توسيع له
نېټي خخه نافذ او د یاد قانون له
متن سره یو ئاي دي په رسمي
جريده کې خپور شي او د
۱۴۴۵/۴/۲۴ هـ.ق نېټې

رسمي جريدة

برلہ پسی نمبر (۱۴۴۴)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵-۱۴۴۵/۸/۲۳)

لغو است.

(۲۴۲) گنہ فرمان لغوه دی.

والسلام عليکم ورحمة الله وبرکاته!

والسلام عليکم ورحمة الله وبرکاته!

امیر المؤمنین شیخ القرآن والحدیث

امیر المؤمنین شیخ القرآن والحدیث

مولوی هبة الله اخندزاده

مولوی هبة الله اخندزاده

رسمی جریده

پرله پسی نمبر (۱۴۴۴)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵ - ۱۴۴۵/۸/۲۳)

فهرست مندرجات قانون سمع شکایات

مقدمه

صفحه	عنوان	ماده
۲۷	مبنی.....	ماده اول:
۲۸	اهداف.....	ماده دوم:
۲۹	اصطلاحات.....	ماده سوم:
۳۱	نام اختصاری.....	ماده چهارم:
۳۱	مکلفیت مراجع امارتی.....	ماده پنجم:
۳۲	فراهرم نمودن زمینه در بخش ارائه شکایت.....	ماده ششم:

فصل اول

صلاحیت‌ها و مکلفیت‌ها

۳۳	اخذ شکایت.....	ماده هفتم:
۳۶	کتاب ثبت شکایات.....	ماده هشتم:
۳۷	ثبت حیثیت شکایت.....	ماده نهم:
۳۸	شکایت از اداره امارتی.....	ماده دهم:
۴۲	شکایت از قضات و اجراءات محاکم...	ماده یازدهم:
۴۳	شکایت از مستول یا کارمند اداره امارتی.....	ماده دوازدهم:
۴۵	تهدید شاکی.....	ماده سیزدهم:
۴۵	دخالت در جریان محکمه.....	ماده چهاردهم:
۴۷	سمع شکایت ناشی از عملیات ادارات امارت اسلامی...	ماده پانزدهم:
۴۸	تقاضای معلومات در مورد اشخاص مفقود شده.....	ماده شانزدهم:

رسمی جریده

برله پسی نمبر (۱۴۴۴)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵ - ۱۴۰۵/۸/۲۳)

شکایت از بی‌سرنوشتی شخص گرفتار شده به سبب دلایل ۴۹..... سیاسی.....	ماده هفدهم:
بررسی موضوع در صورت عدم موجودیت شاکی..... ۵۰.....	ماده هجدهم:

فصل دوم

احکام نهایی

مکلفیت های شاکی..... ۵۱.....	ماده نزدهم:
طلب توضیحات از مشکوّ .. ۵۲.....	ماده بیستم:
رفتار نیک با شاکی..... ۵۳.....	ماده بیست و یکم:
ترتیب و پیشنهاد مقررهای، لوایح و طرز العملها..... ۵۴.....	ماده بیست و دوم:
انفاذ..... ۵۵.....	ماده بیست و سوم:

رسمی جریدہ

پولہ پسی نمبر (۱۴۴۶)

(۱۴۴۵/۸/۲۳ - ۱۴۰۲/۱۲/۱۵)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ^(۱)

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على سيد المرسلين وعلى آله
واصحابه اجمعين^(۲)

قانون سمع شکایات

د شکایتونو اورېدلو قانون

مقدمہ

مقدمہ (سریزہ^(۳))

مبني

مادہ اول:

این قانون بر اساس حکم شمارہ (۱۱۳) مؤرخ ۱۴۴۴/۹/۲۔ ق عالیقدر امیر المؤمنین شیخ القرآن والحدیث مولوی هبة الله اخندزادہ (حفظه الله تعالیٰ ورعاه) د ۱۴۴۴/۹/۲۔ ق نپتے پی د (۱۱۳) کیہ حکم پر اساس ترتیب گردیدہ است.^(۳)

مبني

لومړۍ ماده:

دغه قانون د عالیقدر امیر المؤمنین شیخ القرآن والحدیث مولوی هبة الله اخندزادہ (حفظه الله تعالیٰ ورعاه) د (۱۴۴۴/۹/۲) کیہ حکم پر اساس ترتیب شوی دی.^(۳)

(۱) ابتدأ الكتاب بالبسملة أولاً... اقتداء بالكتاب العزيز المستفتح هكذا، وعملاً بقوله -عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ: «كل أمر ذي بال لا يبدأ فيه بذكر الله وبسم الله الرحمن الرحيم فهو أقطع» رواه الحافظ عبد القادر الراهاوي في «أربعينه». وفي رواية أبي داود والنمساني: «كل كلام لا يبدأ فيه بالحمد لله فهو أخذم» وفي رواية ابن ماجه: «كل أمر ذي بال لم يبدأ فيه بالحمد لله فهو أقطع» رواه أبو عوانة وابن حبان في صحيحهما.

[البنيان شرح الهدایة، ج ۱، ص ۱۰۵، ط: دار الكتب العلمية، بيروت].

(۲) المرجع السابق.

(۳) (تفصیل واجبات العمل طبقاً لما ورد في أوامر عمر- رضي الله تعالى عنه:- كان كل من يعين عاملاً يتسلم أمراً مكتوباً يتضمن تعینه، وسلطاته، وواجباته. وتثبت في هذا الأمر شهادة الكثير من المهاجرين والأنصار).

[الفاروق، للإمام الشبلي النعماني، ص ۲۲۶، ط: دار السلام، الرياض].

رسمی جریده

پوره پسی نمبر (۱۴۴۶)

(۱۴۴۵/۸/۲۳ - ۱۴۰۲/۱۲/۱۵)

اهداف

ماده دوم:

این قانون به منظور فراهم نمودن زمینه تأمین عدالت و رسیدگی به شکایات مردم از مسئولین و کارمندان ادارات امارتی تدوین گردیده است.^(۴)

موخې

دوهیمه ماده:

دغه قانون د امارتی ادارو له مسئولینو او کارکوونکو خخه د خلکو شکایتونو ته د رسیدگی او د عدالت د تامین د زمینې برابرلو په موخې تدوین شوي دی.^(۴)

- (ال الخليفة رئيس الدولة الأعلى، وصاحب مسؤوليات كبرى، يقود الأمة نحو أفضل الغايات، ويخطط لمسيرتها في ضوء أعدل الطرق وأصحها وأيسرها. وبما أنه فرد ذو قدرات محدودة، فهو يحتاج إلى أعون وأنصار لتسخير الحكم في البلاد، قال الماوردي: «إن ما وكل إلى الإمام من تدبير الأمة لا يقدر على مباشرة جميعه إلا باستثنابة». ومن هؤلاء الأعون تتكون السلطة التنفيذية في الإسلام. ولقد نقل التاريخ أن الخلفاء المسلمين أبدوا نجاحاً باهراً في إدارة البلاد، وأن الإسلام ابتكر وأبدع في الحرب والإدارة والسياسة، كما اخترع وأبدع في العلم والتشريع وأسباب المدنية).

[الفقه الإسلامي وأدلته، ج ۸، ص ۶۲۱، ط: أمير حمزه كتب خانه، كويته].

- (أصل الحكم وإدارة الشئون أن يكون للسلطان: لأنه صاحب الإمامة الكبرى، وجميع من يعمل للعموم يكون وكيلًا عنه، لكن الوكالة قد تكون بلا واسطة؛ لأن يقول السلطان لزید: وكلك بالحكم بين الناس، ولآخر بجيابة الأموال وحفظها، ولآخر بحفظ الثغور، ولآخر بإدارة الأمور السياسية، ولآخر بعقاب المجرمين... وقد يكون بالواسطة كأن يقلد السلطان إنساناً عملاً ويفوض له العزل والتنصب).

[شرح المجلة لمحمد خالد الأتاسي، ج ۴، جزء ۶، ص ۵۰، المادة (۱۸۰)، ط: مكتبه حنفيه، كويته].

(۴) ﴿قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاجُرَكُمَا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ﴾.

[المجادلة: ۱].

- (شكى أهل الكوفة سعداً -رضي الله تعالى عنه- إلى عمر-رضي الله تعالى عنه- فعزله واستعمل عليه عمارة رضي الله تعالى عنه-).

[البخاري، رقم الحديث: ۷۴۶، ج ۱، ص ۱۰۴، كتاب الآذان، ط: مكتبة حقانية، بيشاور].

- (كان جميع العمال يؤمرون بالحضور في موسم حج كل عام، وكان أهل البلاد جميعها يحضرون قبل موسم الحج، فيقف عمر-رضي الله تعالى عنه- ويلعن في الجميع من كان لديه شكوى، من أي عامل فليقدمها، وهكذا كانت الشكاوى بكل أنواعها).

رسمی جریده

پوره پسی نمبر (۱۴۴۶)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵ - ۱۴۴۵/۸/۲۳)

اصطلاحات

ماده سوم:

(۱) اصطلاحات آتی در این قانون معانی ذیل را افاده می‌نماید:^(۵)

۱- شکایت: اطلاع کتبی یا شفاهی در مورد رفتار زشت مسئولین و کارمندان ادارات امارتی به وزارت

اصطلاحگانی

در پیمه ماده:

(۱) په دې قانون کې راتلونکې اصطلاحگانی لاندې معنگانی افاده کوي:^(۵)

۱- شکایت: د امارتی ادارو د مسئولين او کارکونکو د ناوړه چلنډ په هکله په لیکلې یا شفاهي ډول د امر بالمعروف، نهی عن المنکر او د

[الفاروق، ص ۲۲۶، ط: دارالسلام، الرياض].

- (أما الأصول والقوانين والقواعد التي وضعها عمر-رضي الله تعالى عنه- فكانت بسيطة سهلة لدرجة أن طالب العدل لا يناله أي جهد، ولا تواجهه أي مشكلة في الحصول على حقه، وكان عمر-رضي الله تعالى عنه- يراعي هذا الأمر دائمًا).

[الفاروق للإمام الشبلي النعماني ص ۲۵۹ ط: دارالسلام، الرياض].

(۵) (العرف الخاص تعريفه: هو اصطلاح طائفة مخصوصة على شيء، كاستعمال علماء النحو "لفظة الرفع" وعلماء الأدب كلمة "النقد").

[درر الحكم شرح المجلة، ج ۱، ص ۴۱، ط: مكتبة حنفيه، كوبیتا].

- (الاصطلاح: عبارة عن اتفاق قوم على تسمية الشيء باسم ما ينقل عن موضعه الأول.

الاصطلاح: إخراج اللفظ من معنى لغوی إلى آخر، لمناسبة بينهما.

وقيل: الاصطلاح اتفاق طائفة على وضع اللفظ بازاء المعنى.

وقيل: الاصطلاح إخراج الشيء عن معنى لغوی إلى معنى آخر؛ لبيان المراد.

وقيل: الاصطلاح: لفظٌ معين بين قوم معينين).

[التعريفات: للجرجاني، ص ۲۸، ط: دار الكتب العلمية، بيروت].

- (وَقُولُ الْعُلَمَاءُ لَا مِشاحَةٌ فِي الْاصْطَلَاحِ، لَا مُجَادَلَةٌ فِيمَا تَعَرَّفُوا عَلَيْهِ إِلَّا).

[المعجم الوسيط، ۱ / ۴۷۴].

- (الْتَّعْبِينُ بِالْعُرُوفِ كَالْتَّعْبِينُ بِاللَّصِّنِ).

(مجلة الأحكام العدلية، ص ۹۲، ط: مكتبه حقانيه، بيشاور).

رسمي جريدة

پوله پسي نمبر (١٤٤٤)

(١٤٤٥/٨/٢٣ - ١٤٤٥/١٢/١٢ - ١٤٠٢/١٢)

امر بالمعروف، نهي عن المنكر و
سمع شكايات است.^(٦)

-٢ شاكى: شخصى است كه
شكایت خويش را به وزارت
امر بالمعروف، نهي عن المنكر و
سمع شكايات نماید.^(٧)

-٣ مشکو: مسئول و کارمندی
ادارة امارتی است که از وی
به وزارت امر بالمعروف،
نهی عن المنكر و سمع شكايات،
شكایت شده باشد.^(٨)

(٢) اصطلاحات مندرج در قانون
امر بالمعروف و نهي عن المنكر

شكایتونو د اورپدلو وزارت ته خبر
ورکول دي.^(٩)

-٢ شاكى: هغه خوک دی چې د
امر بالمعروف، نهي عن المنكر او د
شكایتونو د اورپدلو وزارت ته خپل
شكایت وکړي.^(٧)

-٣ مشکو: د امارتی ادارې هغه
مسئول او کارکونکی دی چې له
هغه خخه د امر بالمعروف، نهي
عن المنكر او د شکایتونو د اورپدلو
وزارت ته شکایت شوي وي.^(٨)

(٢) د امر بالمعروف او نهي
عن المنكر په قانون کې درج شوي

(٦) (شکا... فلاناً إليه: أخبره بسوء عمل فلان).

[معجم الرائد، ص ٨٢١، ط: الطبعة المكربة].

- (شکا)... فلاناً أخبر بإساءته إليه).

[المعجم الوسيط، ج ١، ص ٤٩٢، ط: دار الدعوة].

(٧) (الشاكى) من يبدي شكوكاً.

[المعجم الوسيط ج ١، ص ٤٩٢، ط: دار الدعوة].

(٨) (شكوت فلاناً، أشكوه، شكوى وشكایه وشكیه إذا أخبرت عنه بسوء فعله بك، فهو مشکو ومشکی).

[السان العربي، ج ٥، ص ١٧٣، ط: دار الحديث، القاهرة].

- (شکا... فلاناً إليه: أخبره بسوء عمل فلان).

[معجم الرائد، ص ٨٢١، ط: المطبعة المكربة].

- (شکا... فلاناً أخبر بإساءته إليه).

[المعجم الوسيط، ج ١، ص ٤٩٢، ط: دار الدعوة].

رسمی جریده

پوره پسی نمبر (۱۴۴۶)

(۱۴۴۵/۸/۲۳ - ۱۴۰۲/۱۲/۱۵)

که در این قانون از آنها تذکر به عمل آمده است، همان مفاهیم را افاده می‌نماید.^(۹)

اصطلاحگانی چی په دې قانون کې له هفو خخه یادونه شوې ده، هماگه مفاهیم افاده کوي.^(۹)

نام اختصاری

ماده چهارم:

وزارت امر بر المعروف،
نهی عن المنكر و سمع شکایات
منبعد در این قانون به نام وزارت یاد
می‌گردد.^(۱۰)

لله نوم

خلورمه ماده:

د امر بالمعروف، نهی عن المنكر او د
شکایتونو اورېدلو وزارت له دې
وروسته په دې قانون کې د وزارت
په نامه یادېبری.^(۱۰)

مکلفت مراجع امارتی

ماده پنجم:

ادارات امارتی به شمول

د امارتی مراجعو مکلفت

پنځمه ماده:

امارتی ادارې د محکمو په ګډون

(۹) (العرف الخاص تعريفه: هو اصطلاح طائفية مخصوصة على شيء، كاستعمال علماء النحو "لفظة الرفع" وعلماء الأدب كلمة "النقد").

[درر الحكم شرح المجلة، ج ۱، ص ۴۱، ط: مكتبه حنفيه، کويتا].

- (الاصطلاح: عبارة عن اتفاق قوم على تسمية الشيء باسم ما ينقل عن موضعه الأول.
الاصطلاح: إخراج اللفظ من معنى لغوي إلى آخر، لمناسبة بينهما.

وقيل: الاصطلاح اتفاق طائفية على وضع اللفظ بازاء المعنى.

وقيل: الاصطلاح إخراج الشيء عن معنى لغوي إلى معنى آخر؛ لبيان المراد.

وقيل: الاصطلاح: لفظٌ معين بين قوم معينين).

[التعريفات؛ للجرجاني، ص ۲۸، ط: دار الكتب العلمية، بيروت].

- (وَيَقُولُ الْعُلَمَاءُ لَا مِشَاحةٌ فِي الْإِصْطَاحَ، لَا مجادلةٌ فِيمَا تَعَارَفُوا عَلَيْهَا لَهُمْ).

[المعجم الوسيط، ۱/ ۴۷۴].

- (التَّغْيِيرُ بِالْعُرْفِ كَالتَّغْيِيرُ بِالْحُصْنِ).

(مجلة الأحكام العدلية، ص ۹۲، ط: مكتبه حقانیه، پیشاور).

(۱۰) المراجع السابقة.

رسمی جریده

پوره پسی نمبر (۱۴۴۶)

(۱۴۴۵/۸/۲۳ - ۱۴۰۲/۱۲/۱۵)

محاكم مكلف اند، طبق تقاضای وزارت در زمینه رسانیدگی به شکایات، معلومات همه جانبه ارائه و به سایر اجراءات لازم اقدام نمایند و در این خصوص به وزارت اطلاع دهند.^(۱۱)

فراهم نمودن زمینه در بخش

ارائه شکایت

ماده ششم:

وزارت مكلف است، فضاء را طوری آماده نماید که مردم بتوانند به شکل آزاد شکایت خویش را به وزارت ارائه کنند.^(۱۲)

مكلف دی چې د وزارت له غوبښني سرهسم، شکایتونو ته د رسیدگي په برخه کې هر اړخیزه معلومات وړاندې او په نورو لازمو اجرآتو لاس پورې کړي او په دې برخه کې وزارت ته خبر ورکړي.^(۱۱)

د شکایت د وړاندې کولو په

برخه کې د زمینې برابرول

شپږمه ماده:

وزارت مكلف دی، داسې فضاء جوړه کړي چې خلک وکولی شي په آزاد ډول خپل شکایت وزارت ته وړاندې کړي.^(۱۲)

(۱۱) (ما كان الملك لا يستطيع إقامة هذه المصالح كلها بنفسه وجب أن يكون له بإزاء كل حاجة أعون، ومن شرط الأعون: الأمانة، والقدرة على إقامة ما أمروا به وانقيادهم للملك والنصح له ظاهراً أو باطنًا).

[حجۃ اللہ البالغة، ج ۱، ص ۹۶، ط: دار الكتب الحدیثة، مکتبة المثنی].

- (وحينئذ تُصبح القوانين والتکاليف التي تصدر عن الحاكم واجبة التنفيذ).

[الفقه الإسلامي وأدلته، ج ۸، ص ۶۱۹، ط: أمیر حمزه کتب خانه، کویته].

- (قال في «المعراج»: لأن طاعة الإمام فيما ليس بمعصية واجبة، اه).

[رد المحتار، ج ۱، ص ۶۱۵، ط: مکتبه رسیدیه، کویته].

- (قوله: أمر السلطان إنما ينفذ أي: يتبع ولا تجوز مخالفته).

[رد المحتار، ج ۴، ص ۳۸۲، مکتبه رسیدیه، کویته].

(۱۲) (ال الخليفة رئيس الدولة الأعلى، وصاحب مسؤوليات كبيرة، يقود الأمة نحو أفضل الغايات، ويخطط لمسيرتها في ضوء أعدل الطرق وأصحها وأيسرها. وبما أنه فرد ذو قدرات محدودة، فهو يحتاج إلى أعون وأنصار لتسخير الحكم في البلاد، قال الماوردي: «إن ما وكل إلى الإمام من تدبير الأمة لا يقدر على مباشرة

رسمی جریده

پوره پسی نمبر (۱۴۴۶)

(۱۴۴۵/۸/۲۳ - ۱۴۰۲/۱۲/۱۵)

فصل اول

صلاحیت‌ها و مکلفیت‌ها

اخذ شکایت

ماده هفتم:

(۱) وزارت، شکایات مردم را با درج مشخصات کامل شاکی و مشکو در فورم مشخص دریافت می‌نماید. در حالات استثنایی (مثل دور بودن و اضطرار) به شکایات شفاهی، مراسلاتی و تلیفونی رسیدگی می‌شود، در این حالت شاکی مکلف است که در اسرع وقت شکایت خویش را طور کتبی نیز

لومړی فصل

واکونه او مکلفیتونه

د شکایت اخیستل

اوومه ماده:

(۱) وزارت، د خلکو شکایتونه د شاکی او مشکو د بشپړ مشخصاتو له درج سره په ځانګړې فورمه کې ترلاسه کوي. په استثنایی حالاتو کې (لکه لري والي او اضطرار) شفاهی، مراسلاتی او تلیفونی شکایتونو ته رسیدگی کېږي، په دې حالت کې شاکی مکلف دی چې په لنډ وخت کې خپل شکایت په ليکلې دول هم

جميعه إلا باستثنابة» ومن هؤلاء الأعوان تتكون السلطة التنفيذية في الإسلام. ولقد نقل التاريخ أن الخلفاء المسلمين أبدوا نجاحاً باهراً في إدارة البلاد، وأن الإسلام ابتكر وأبدع في الحرب والإدارة والسياسة، كما اخترع وأبدع في العلم والتشريع وأسباب المدنية).

[الفقه الإسلامي وأدلته، ج. ۸، ص. ۶۲۱۶، ط: أمير حمزه كتب خانه، كويته].

- أما الأصول والقوانين والقواعد التي وضعها عمر-رضي الله تعالى عنه- فكانت بسيطة سهلة لدرجة أن طالب العدل لا يناله أي جهد، ولا تواجهه أي مشكلة في الحصول على حقه، وكان عمر-رضي الله تعالى عنه- يراعي هذا الأمر دائمًا.

[الفاروق للإمام الشبلي النعماني ص ۲۵۹ ط: دار السلام، الرياض].

- لم يكن عمر بن الخطاب-رضي الله تعالى عنه- يقنع بحسن اختيار الولاة، إنما كان يحدد لهم أسلوب العمل والقواعد التي يسرون علمها: لتكون أساساً لمحاسبتهم فيما بعد).

[عمر بن الخطاب وأصول السياسة والإدارة الحديثة، لسليمان الطماوي، ص ۲۷۵، دار الفكر، القاهرة].

رسمی جریده

پرله پسی نمبر (۱۴۴۶)

(۱۴۴۵/۸/۲۳ - ۱۴۰۲/۱۲/۱۵)

به مسئول مربوطه ارائه نماید.^(۱۳)

(۲) وزارت مکلف است که در تأمین ارتباطات مردم و جمع‌آوری معلومات مرتبط به شکایت، پلان‌ها را طرح و سهولت‌ها را ایجاد نماید.^(۱۴)

(۳) وزارت مکلف است که زمینه مصنویت و اطمینان را برای شاکی فراهم نماید، تا وی از هر گونه

اپوند مسئول ته و پراندې کړي.^(۱۳)

(۲) وزارت مکلف دی چې د خلکو د اړیکو د تأمین او په شکایت پورې د اپوندو معلوماتو په راتیولولو کې پلانونه طرحه او اسانسیاوې رامنځته کړي.^(۱۴)

(۳) وزارت مکلف دی چې د شاکی لپاره د ډاډ او خوندیتوب زمینه برابره کړي، ترڅو هغه له هر راز ګواښ

(۱۳) (أما الأصول والقوانين والقواعد التي وضعها عمر-رضي الله تعالى عنه- فكانت بسيطة سهلة لدرجة أن طالب العدل لا يناله أي جهد، ولا تواجهه أي مشكلة في الحصول على حقه، وكان عمر-رضي الله تعالى عنه- يراعي هذا الأمر دائمًا).

[الفاروق للإمام الشبلي النعmani ص ۲۵۹ ط: دار السلام، الرياض].

(۱۴) (الخليفة رئيس الدولة الأعلى، وصاحب مسؤوليات كبيرة، يقود الأمة نحو أفضل الغايات، ويخطط لمسيرتها في ضوء أعدل الطرق وأصحابها وأيسيرها. وبما أنه فرد ذو قدرات محدودة، فهو يحتاج إلى أعون وأنصار لتسهيل الحكم في البلاد، قال الماوردي: «إن ما وكل إلى الإمام من تدبير الأمة لا يقدر على مباشرة جميعه إلا باستثناء» ومن هؤلاء الأعوان تتكون السلطة التنفيذية في الإسلام. ولقد نقل التاريخ أن الخلفاء المسلمين أبدوا نجاحاً باهراً في إدارة البلاد، وأن الإسلام ابتكر وأبدع في الحرب والإدارة والسياسة، كما اخترع وأبدع في العلم والتشريع وأسباب المدنية).

[الفقه الإسلامي وأدلته، ج. ۸، ص ۶۲۱۶، ط: أمير حمزه كتب خانه، كويته].

(أما الأصول والقوانين والقواعد التي وضعها عمر-رضي الله تعالى عنه- فكانت بسيطة سهلة لدرجة أن طالب العدل لا يناله أي جهد، ولا تواجهه أي مشكلة في الحصول على حقه، وكان عمر-رضي الله تعالى عنه- يراعي هذا الأمر دائمًا).

[الفاروق للإمام الشبلي النعmani ص ۲۵۹ ط: دار السلام، الرياض].

(تفصيل واجبات العمال طبقاً لما ورد في أوامر عمر-رضي الله تعالى عنه: كان كل من يعين عملاً يتسلم أمراً مكتوباً يتضمن تعينه، وسلطاته، وواجباته. وتثبت في هذا الأمر شهادة الكثير من المهاجرين والأنصار).

[الفاروق، للإمام الشبلي النعmani، ص ۲۲۶، ط: دار السلام، الرياض].

رسمی جریده

پوله پسی نمبر (۱۴۴۶)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵ - ۱۴۴۵/۸/۲۳)

تهدید محفوظ شود و به شاکی از رسیدگی شرعی و قانونی شکایت اطمینان دهد.^(۱۵)

(۴) هرگاه شکایت خلاف اصول شکایت نوشته شده باشد، مرجع مربوطه وزارت برای اصلاح شکایت، به شاکی رهنمایی لازم نماید.^(۱۶)

(۵) هرگاه رسیدگی به شکایت در مکلفی تھائی وزارت نباشد، وزارت شاکی را به مرجع مربوطه رسیدگی به شکایت رهنمایی می‌نماید.^(۱۷)

(۶) وزارت مکلف است، در مورد حادثات دردناک گزارش مستند شکایات را طور عاجل در مدت دو هفته ترتیب و به مرجع مربوطه ارسال نماید.^(۱۸)

خخه محفوظ شی او شاکی ته د شکایت له شرعی او قانونی رسیدگی خخه ډاډ ورکړي.^(۱۵)

(۴) که چېرې د شکایت د اصولو خلاف شکایت لیکل شوی وي، د وزارت اړوندہ مرجع دې د شکایت د اصلاح لپاره شاکی ته لازمي لارښونې وکړي.^(۱۶)

(۵) که چېرې شکایت ته رسیدگی د وزارت په مکلفیتونو کې نهوي، وزارت به شاکی ته د شکایت د رسیدگی اړوندې مرجع ته لارښونه کوي.^(۱۷)

(۶) وزارت مکلف دی، د دردوبونکو پیښو په اړه د شکایتیونو مستند راپور په عاجل ډول د دوو اوونیو په موده کې ترتیب او اړوندې مرجع ته بې ولېږي.^(۱۸)

(۱۵) المراجع السابقة.

(۱۶) (عن سليمان بن بريدة، عن أبيه أنَّ رسول الله -صلى الله عليه وسلم- قال: «الدال على الخير كفاعله»).

[مسند الإمام أبي حنيفة رحمة الله تعالى روایة أبي نعيم ج ۱، ص ۱۵۰، ط: الكوثر، رياض].

(۱۷) المراجع السابق.

(۱۸) المراجع السابق.

رسمی جریده

پوله پسی نمبر (۱۴۴۶)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵ - ۱۴۴۵/۸/۲۳)

کتاب ثبت شکایات

ماده هشتم:

(۱) وزارت مکلف است، جهت ثبت شکایات کتاب ترتیب نماید.^(۱۹)

(۲) هرگاه شکایت مندرج فقره (۱) ماده هفتم طبق احکام این قانون ارائه شده باشد، مسئول مربوطه موظف است که شکایت متذکره را همراه با شهرت و آدرس کامل شاکی و مشکو در کتاب مربوطه ثبت نماید.^(۲۰)

(۳) وزارت مکلف است، شکایات و اصله را طوری در کتاب مربوطه ثبت نماید که در وقت ضرورت به ارقام درست و دقیق شکایات، شهرت و آدرس شاکی و مشکو، تاریخ تحقیقات و گزارشات و سایر احکام، به

د شکایتونو د ثبت کتاب

اتمه ماده:

(۱) وزارت مکلف دی چې د شکایتونو د ثبت لپاره کتاب ترتیب کړي.^(۱۹)

(۲) که چېږي د اوومې مادې په (۱) فقره کې درج شوی شکایت د دې قانون له حکمونو سره سه وړاندې شوی وي، نو اړوند مسئول موظف دی چې یاد شکایت د شاکی او مشکو له بشپړ شهرت او آدرس سره یوځای په اړوند کتاب کې ثبت کړي.^(۲۰)

(۳) وزارت مکلف دی، رسپدلي شکایتونه په داسې ډول په اړوند کتاب کې ثبت کړي چې د شکایتونو سمو او دقیقو ارقامو، د شاکی او مشکو شهرت او آدرس، د څېرنو او راپورو نېټي او نورو حکمونو ته د اړتیا په وخت کې د یوې باوري

(۱۹) المرجع السابق.

(۲۰) المرجع السابق.

رسمي جريدة

پوله پسی نمبر (۱۴۴۶)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵ - ۱۴۴۵/۸/۲۳)

حيث منبع موثق قابل استفاده باشد.^(۲۱)

سرچینې په توګه د استفادې وړ وي.^(۲۱)

ثبت حقیقت شکایت

ماده نهم:

(۱) وزارت مكلف است که بعد از اخذ شکایت شاکی، هیئتی از اشخاص معتمد، متدين، اماندار و نمازگذار را در مورد حقانیت شکایت به ساحة مسئولیت مشکو بفرستد.^(۲۲)

د شکایت د حقیقت ثبیت

نهمه ماده:

(۱) وزارت مكلف دی چې د شاکی د شکایت له اخیستلو خخه وروسته د شکایت د حقوقی په اړه د مشکو د مسئولیت ساحې ته له معتمدو، متدينو، اماندارو او لموخگذارو اشخاصو خخه یو هیئت ولپری.^(۲۲)

(۲۱) المرجع السابق.

(۲۲) (فكان يكفل بالتحقيق إذا ما وصلت أي شكوى ضد أحد العمال، فكان يذهب إلى مكان الشكوى ويجمع أراء الناس علانية).

[الفاروق، ص ۲۲۷، ط: دار السلام، الرياض].

- (وكان عمر-رضي الله تعالى عنه- يرسل في بعض الأحيان لجنة للتحقيق مكونة من عدة أشخاص، وقد ذكرهذا في كتب التاريخ وفي بعض الأحيان كان يستدعي العامل إلى المدينة المنورة ويتم التحقيق معه مباشرة).

[الفاروق، ص ۲۲۸، ط: دار السلام، الرياض].

- (العاشر أن يباشر بنفسه مشارفة الأمور وتصفح الأحوال؛ ليهض بسياسة الأمة وحراسة الملة، ولا يعول على التفويض، تشاغلاً بلذة أو عبادة فقد يخون الأمين ويغش الناصح).

[الأحكام السلطانية للماوردي، ط: دار الحديث، القاهرة].

- (وكذلك قاضي القضاة ينبغي له أن يتفقد قضاته ونوابه فيتصفح أقضيتهم ويراعي أمورهم وسيرتهم في الناس، وعلى الإمام والقاضي الجامع لأحكام القضاة أن يسأل الثقات عنهم، ويسأله قوماً صالحين من لا يهتم عليهم، ولا يخدع، فإن كثيراً من ذوي الأغراض يلقى في قلوب الصالحين شيئاً ليتوصل بذلك إلى ذم الصلحاء له عند ذكره عندهم وسؤالهم عنه، وإذا ظهرت التشكيبة بهم ولم يعرف أحوالهم سأله عنهم كما تقدم).

[معين الحكم فيما يتردد بين الخصمين من الأحكام، ص ۳۶، ط: أمير حمزه كتب خانه، كويته].

رسمی جریده

پوره پسی نمبر (۱۴۴۶)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵ - ۱۴۴۵/۸/۲۳)

(۲) هیئت مذکور در فقره (۱) این ماده در مورد حقانیت شکایت، از اشخاص معتمد، متدين، امانتدار و نمازگذار ساحة متذکره معلومات جمع آوری می نماید.^(۲۳)

شکایت از اداره امارتی

ماده دهم:

(۱) هرگاه شخصی از کارمندان اداره امارتی شکایت داشته باشد، شکایت خود را به مرجع مسئول آن اداره

(۲) د دی مادی په (۱) فقره کې یاد هیئت به د شکایتونو د حقوقی په اړه د یادې ساحې له معتمدو، متدينو، امانتدارو او لموخ ګذارو اشخاصو خخه معلومات راټولوي.^(۲۴)

له امارتی ادارې خخه شکایت

لسمه ماده:

(۱) که کوم شخص د امارتی ادارې له کارکونکو خخه شکایت ولري، خپل شکایت دې د هغې ادارې

(۲۳) (وعلى الإمام والقاضي الجامع لأحكام القضاة أن يسأل الثقات عنهم، ويسأل قوماً صالحين ممن لا يتهم عليهم، ولا يخدع، فإن كثيراً من ذوي الأغراض يلقى في قلوب الصالحين شيئاً ليتوصل بذلك إلى ذم الصالحاء له عند ذكره عندهم وسؤالهم عنه، وإذا ظهرت التشكيبة بهم ولم يعرف أحوالهم سألهم كما تقدم).

[معين الحكم فيما يتردد بين الخصمين من الأحكام، ص ۳۶، ط: أمير حمزه كتب خانه، كويته].

- (أن الإمام إذا شكا إليه نائبه بعث إليه واستفسره عن ذلك في موضع علمه عن أهل الفضل فيهم؛ لأن عمر-رضي الله تعالى عنه- كان يسأل عنه في المسجد أهل ملازمته الصلاة).

[عدمة القاري شرح صحيح البخاري، في توضيح الحديث: ۷۴۶، باب وجوب القراءة للإمام والمأموم في الصلاة كلها، ج ۵، ص ۵۹۰، ط: مكتبة رشيدية، كويته].

- (فكان يكلف بالتحقيق إذا ما وصلت أي شكوى ضد أحد العمال، فكان يذهب إلى مكان الشكوى ويجمع آراء الناس علانية).

[الفاروق، ص ۲۲۷، ط: دار السلام، الرياض].

- (وكان عمر-رضي الله تعالى عنه- يُرسل في بعض الأحيان لجنة للتحقيق مكونة من عدة أشخاص، وقد ذكر هذا في كتب التاريخ وفي بعض الأحيان كان يستدعي العامل إلى المدينة المنورة ويتم التحقيق معه مباشرة).

[الفاروق، ص ۲۲۸ ، ط: دار السلام، الرياض].

رسمی جریده

پوره پسی نمبر (۱۴۴۶)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵ - ۱۴۴۵/۸/۲۳)

ارائه نماید.^(۲۴)

(۲) هرگاه در حالت مندرج
فقره (۱) این ماده، مرجع مسئول به
گونه درست به شکایت رسیدگی
نماید، شاکی می‌تواند شکایت خود
را به وزارت ارائه نماید.^(۲۵)

(۳) در حالت مندرج فقره (۲) این
ماده، وزارت معلومات کامل
قضیه را جهت غور از اداره مذکور
طلب نماید.^(۲۶)

مسئولی مرجع ته وранدی کړي.^(۲۴)

(۲) که د دې مادې د (۱) فقرې په
درج شوي حالت کې مسئوله مرجع
شکایت ته په سمه توګه رسیدگی
و نه کړي، شاکی کولی شي خچل
شکایت وزارت ته وراندی کړي.^(۲۵)

(۳) د دې مادې د (۲) فقرې په درج
شوي حالت کې، وزارت دې د قضې
پوره معلومات د غور کولو لپاره له
يادې ادارې خخه وغواړي.^(۲۶)

(۲۴) (أما الأصول والقواعد التي وضعها عمر-رضي الله تعالى عنه- فكانت بسيطة سهلة لدرجة أن طالب العدل لا يناله أي جهد، ولا تواجهه أي مشكلة في الحصول على حقه، وكان عمر-رضي الله تعالى عنه- يراعي هذا الأمر دائمًا).

[الفاروق للإمام الشبلي النعmani ص ۲۵۹ ط: دار السلام، الرياض].

- (التصرف على الرعية منوط بالملائحة؛ لأن الإمام المسلمين نظارة عامة على عموم الرعية في الأمور العامة... لأن السلطان إنما أعطى سلطة من الله تعالى لأجل صيانة دم عباده ووقاية عرضهم وأموالهم).

[شرح المجلة لسلیم باز، ج ۱، ص ۳۵، المادة (۵۸)، ط: مكتبة رشیدیه، کوبنه].

(۲۵) المرجع السابق.

(۲۶) (لم يكن عمر بن الخطاب -رضي الله تعالى عنه- يقنع بحسن اختيار الولاية، إنما كان يحدد لهم أسلوب العمل والقواعد التي يسررون عليها: لتكون أساساً لحسابهم فيما بعد).

[عمر بن الخطاب وأصول السياسة والإدارة الحديثة، لسلیمان الطماوي، ص ۲۷۵، دار الفكر، القاهرة].

- (تفصيل واجبات العمل طبقاً لما ورد في أوامر عمر-رضي الله تعالى عنه: كان كل من يعين عملاً يتسلم أمراً مكتوباً يتضمن تعينه، وسلطاته، وواجباته. وتثبت في هذا الأمر شهادة الكثير من المهاجرين والأنصار).

[الفاروق، للإمام الشبلي النعmani، ص ۲۲۴، ط: دار السلام، الرياض].

- (ال الخليفة رئيس الدولة الأعلى، وصاحب مسؤوليات كبيرة، يقود الأمة نحو أفضل الغايات، ويخطط لمسيرتها في ضوء أعدل الطرق وأصحها وأيسرها. وبما أنه فرد ذو قدرات محدودة، فهو يحتاج إلى أعون وأنصار لتسخير الحكم في البلاد، قال الماوردي: «إن ما وكل إلى الإمام من تدبير الأمة لا يقدر على مباشرة

رسمی جریده

پوره پسی نمبر (۱۴۴۶)

(۱۴۴۵/۸/۲۳ - ۱۴۰۲/۱۲/۱۵)

(۴) هرگاه در حالت مندرج فقره (۲) این ماده شکایت شاکی بجا وانمود شود، وزارت از مرجع مسئول مطالبه اجرآات مؤثر می‌نماید؛ در این حالت مرجع مذکور مکلف است که در مورد اجرآات خویش طور کتبی به وزارت اطمینان دهد.^(۲۷)

(۵) هرگاه بعد از اقدامات مندرج فقره (۴) این ماده باز هم به شکایت رسیدگی لازم صورت نگیرد، وزارت مسئول اداره را به مقام بالاتر اداره

(۴) که د دی مادی د (۲) فقری په درج شوی حالت کې د شاکی شکایت پرخای بسکاره شي نو وزارت له مسئولې مرجع خخه د اغېزمنو اجرآاتو غوبښته کوي. په دی حالت کې ياده مرجع مکلفه ده چې د خپلو اجرآاتو په اړه په ليکلې ډول وزارت ته ډاډ ورکړي.^(۲۷)

(۵) که د دی مادی په (۴) فقره کې له درج شویو اقداماتو خخه وروسته بیا هم شکایت ته لازمه رسیدگی و نهشي، نو وزارت د ادارې مسئول

جميعه إلا باستثنية» ومن هؤلاء الأعوان تتكون السلطة التنفيذية في الإسلام. ولقد نقل التاريخ أن الخلفاء المسلمين أبدوا نجاحاً باهراً في إدارة البلاد، وأن الإسلام ابتكر وأبدع في الحرب والإدارة والسياسة، كما اخترع وأبدع في العلم والتشريع وأسباب المدنية).

[الفقه الإسلامي وأدلته، ج، ۸، ص۶۲۱۶، ط: أمير حمزة كتب خانه، كويته].

(۲۷) (ويجب على الملك أن يسأل كل يوم ما فيهم من الأخبار، ويعلم ما وقع من الإصلاح وضده).

[حجۃ اللہ البالغة، ج، ۱، ص۹۵، ط: دار الجبل، بيروت – لبنان].

- (ما كان الملك لا يستطيع إقامة هذه المصالح كلها بنفسه وجب أن يكون له بإزار كل حاجة أعوان، ومن شرط الأعوان: الأمانة، والقدرة على إقامة ما أمروا به وانقيادهم للملك والنصح له ظاهراً أو باطناً).

[حجۃ اللہ البالغة، ج، ۱، ص۹۶، ط: دار الكتب الحديثة، مكتبة المثنى].

- (المراسلون وكتبة الحوادث لمعرفة الأحوال والأخبار: كان عمر-رضي الله تعالى عنه- يبذل جهداً كبيراً لمحاولة التعرف على جميع ما يحدث في البلاد، فلا يخفى عليه شيء، وهكذا عين في كل إدارات الدولة المراسلين والكتبة الذين يسجلون الأخبار والحوادث، ومن هنا كانت تصل إليه حتى جميع الواقع الصغيرة في البلاد).

[الفاروق، ص۳۶۷، ط: دار السلام، الرياض].

رسمي جريدة

پوله پسي نمبر (١٤٤٤)

(١٤٤٥/٨/٢٣ - ١٤٤٥/١٢/١٥)

مربوطه معرفی می نماید، اگر باز هم اجرآت صورت نگرفت، موضوع توسط وزارت به محکمه مربوطه ارسال می گردد.^(٢٨)

(٦) وزارت می تواند که در حالات مندرج این ماده، در صورت ضرورت جهت معلومات قضیه، به اداره مربوطه هیئت بفرستد.^(٢٩)

د اپوندی اداری پورته مقام ته ورپیژنی، که بیا هم اجرآت و نهشول نو د وزارت په واسطه موضوع اپوندی محکمی ته استول کېږي.^(٢٨)

(٦) وزارت کولی شي چې د دې مادې په درج شویو حالتونو کې، د اړتیا په صورت کې د قضې د معلوماتو لپاره اپوندی اداری ته هیئت ولېږي.^(٢٩)

(٢٨) (لم يكن عمر بن الخطاب -رضي الله تعالى عنه- يقنع بحسن اختيار الولاية، إنما كان يحدد لهم أسلوب العمل والقواعد التي يسرون علمها؛ لتكون أساساً لمحاسبتهم فيما بعد).

[عمر بن الخطاب وأصول السياسة والإدارة الحديثة، لسلامان الطماوي، ص ٢٧٥، دار الفكر، القاهرة].
- (تفصيل واجبات العمال طبقاً لما ورد في أوامر عمر-رضي الله تعالى عنه: كان كل من يعين عملاً يتسلم أمراً مكتوباً يتضمن تعينه، وسلطاته، وواجباته. وثبتت في هذا الأمر شهادة الكثير من المهاجرين والأنصار).
[الفاروق، للإمام الشبلي النعماني، ص ٢٤، ط: دار السلام، الرياض].

- (ال الخليفة رئيس الدولة الأعلى، وصاحب مسؤوليات كبيرة، يقود الأمة نحو أفضل الغايات، ويخطط لمسيرتها في ضوء أعدل الطرق وأصحها وأيسرها. وبما أنه فرد ذو قدرات محدودة، فهو يحتاج إلى أعون وأنصار لتسخير الحكم في البلاد، قال الماوردي: «إن ما وكل إلى الإمام من تدبير الأمة لا يقدر على مباشرة جميعه إلا باستثناء» ومن هؤلاء الأعون تتكون السلطة التنفيذية في الإسلام. ولقد نقل التاريخ أن الخلفاء المسلمين أبدوا نجاحاً باهراً في إدارة البلاد، وأن الإسلام ابتكر وأبدع في الحرب والإدارة والسياسة، كما أخترع وأبدع في العلم والتشريع وأسباب المدنية).

[الفقه الإسلامي وأدلته، ج ٨، ص ٦٢١٦، ط: أمير حمزه كتب خانه، كويته].

(٢٩) كان عمر-رضي الله تعالى عنه- يبذل جهداً كبيراً لمحاولة التعرف على جميع ما يحدث في البلاد، فلا يخفى عليه شيء، وهكذا عين في كل إدارات الدولة المراسلين والكتبة الذين يسجلون الأخبار والحوادث، ومن هنا كانت تصل إليه حتى جميع الواقع الصغيرة في البلاد.

[الفاروق، ص ٣٦٧، ط: دار السلام، الرياض].

- (العاشر أن يباشر بنفسه مشارفة الأمور وتصفح الأحوال؛ ليهض بسياسة الأمة وحراسة الملة، ولا يعول على التفويض، تشاغلاً بلذة أو عبادة فقد يخون الأمين ويفش الناصح).

رسمی جریده

پوله پسی نمبر (۱۴۴۶)

(۱۴۴۵/۸/۲۳ - ۱۴۰۲/۱۲/۱۵)

شکایت از قضاط و اجراءات

له قاضیانو او د محکمو له

محاکم

ماده یازدهم:

(۱) هرگاه مشکوّ قاضی محکمه یا کارمند اداری قضاط باشد و شاکی در مورد عدم تطبیق فیصلهٔ قطعی و نهایی محکمه یا بدون عذر قانونی طولانی شدن رسیدگی به قضیه در محکمه، شکایت خویش را به وزارت ارائه نماید، وزارت با مقام فوق قضای محکمه مربوطه شکایت را شریک نماید.^(۳۰)

اجرا آتو خخه شکایت

یوولسمه ماده:

(۱) که مشکوّ د محکمې قاضی یا د قضاط اداری کارکونکی وي او شاکی د محکمې د قطعی او وروستنی پرپکړې د نه تطبیق یا له قانونی عذر پرته په محکمه کې قضیې ته د رسیدگی د اوږدوالي په اړه خچل شکایت وزارت ته وړاندې کړي، وزارت دې شکایت د اړوندې محکمې د قضاط فوق مقام سره شریک کړي.^(۳۰)

[الأحكام السلطانية للماوردي، ط: دار الحديث، القاهرة].

- (وكان عمر-رضي الله تعالى عنه- يُرسل في بعض الأحيان لجنة للتحقيق مكونة من عدة أشخاص، وقد ذكرهذا في كتب التاريخ وفي بعض الأحيان كان يستدعي العامل إلى المدينة المنورة ويتم التحقيق معه مباشرة).

[الفاروق، ص ۲۲۸، ط: دار السلام، الرياض].

(۳۰) (فصل) في الكشف عن القضاة: يُنْبَغِي لِإِلَمِامٍ أَنْ يَتَفَقَّدَ أَحْوَالَ قُضَائِهِ فَإِنَّهُمْ قَوَاعِدٌ وَرَأْسُ سُلْطَانِهِ. وكذلك قاضي القضاة ينبغي له أن يتفقد قضاته ونوابه فيتصفح أقضيتهم ويراعي أمورهم وسيرتهم في الناس، وعلى الإمام والقاضي الجامع لأحكام القضاة أن يسأل الثقات عنهم، ويسأل قوماً صالحين ممن لا ي THEM ولا يخدع، فإن كثيراً من ذوي الأغراض يلقي في قلوب الصالحين شيئاً ليتوصل بذلك إلى ذم الصالحة له عند ذكره عندهم وسؤالهم عنه، وإذا ظهرت التشكيبة بهم ولم يعرف أحوالهم سأل عنهم... فإن كانوا على طريق استيقامة أبقاهم، وإن كانوا على ما ذكر عنهم عزّلهم).

[معین الحکام فيما یتردد بین الخصمین من الأحكام، ص ۳۶، ط: امیر حمزه کتب خانه، کويته].

رسمی جریده

پوره پسی نمبر (۱۴۴۶)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵ - ۱۴۴۵/۸/۲۳)

(۲) هرگاه بعد از اقدام مندرج فقره (۱) این ماده، در طول یک ماه به شکایت شاکی رسیدگی لازم صورت نگرفته باشد، وزارت گزارش موضوع را به مقام محترم عالیقدر امیرالمؤمنین (حفظه الله تعالى ورعاه) محترم مقام ته وراندی نماید.^(۳۱)

شکایت از مسئول یا کارمند

اداره امارتی

مادهٔ دوازدهم:

(۱) هرگاه مردم از رفتار زشت مسئولین و کارمندان ادارات امارتی شکایت نمایند و رفتار مشکوّ وصف جرمی داشته باشد، وزارت

(۲) که د دی مادی په (۱) فقره کې له درج شوي اقدام خخه وروسته، د یوې میاشتی په اوړدو کې د شاکی شکایت ته لازمه رسیدگی نهوي شوي، وزارت دې د موضوع راپور د عاليقدر اميرالمؤمنين (حفظه الله تعالى ورعاه) محترم مقام ته وراندی کړي.^(۳۱)

د امارتی ادارې له مسئول یا

کارکونکي خخه شکایت

دولسمه ماده:

(۱) که خلک د امارتی ادارو د مسئولينو او کارکونکو له ناوره چلنده شخه شکایت وکړي او د مشکوّ چلنده جرمي وصف ولري، نو

(ما كان الملك لا يستطيع إقامة هذه المصالح كلها بنفسه وجب أن يكون له بإذاء كل حاجة أعون، ومن شرط الأعون: الأمانة، والقدرة على إقامة ما أمروا به وانقيادهم للملك والنصح له ظاهراً أو باطنًا).

[حجۃ اللہ البالغة، ج ۱، ص ۹۶، ط: دار الكتب الحدیثة، مکتبة المثنی].

- (ولَمَّا وَكَلَ إِلَى الْإِمَامِ مِنْ تَدْبِيرِ الْأُمَّةِ لَا يَقْدِرُ عَلَى مُبَاشَرَةِ جَمِيعِهِ إِلَّا بِاسْتِنَابَةِ).

(الأحكام السلطانية للماوردي، ص ۵۰، ط: دار الحديث، القاهرة).

(قَالَ ابْنُ بَطَّالٍ: فِي الْحَدِيثِ مَشْرُوعَيْهِ إِقَامَةُ الْعُرْفَاءِ؛ لِأَنَّ الْإِمَامَ لَا يُمْكِنُهُ أَنْ يُبَاشِرَ جَمِيعَ الْأُمُورِ بِنَفْسِهِ فَيَحْتَاجُ إِلَى إِقَامَةِ مَنْ يُعَاوِنُهُ يِكْفِيهُ مَا يُقِيمُهُ فِيهِ).

[فتح الباري شرح صحيح البخاري، ج ۱۳، ص ۱۶۹، ط: دار المعرفة، بيروت].

(۳۱) المراجع السابقة.

رسمي جريدة

پوله پسی نمبر (۱۴۴۶)

(۱۴۴۵/۸/۲۳ - ۱۴۰۲/۱۲/۱۵)

مكلف است که شکایات متذکره را استماع و در این مورد طبق اصول اجرآت نماید.^(۳۲)

(۲) هرگاه در حالت مندرج فقره (۱) این ماده از طرف اداره مربوطه به موضوع رسیدگی صورت نگیرد، مشکو و اداره مربوطه وی به محکمه و یا در صورت ضرورت به مقام محترم عالیقدر امیر المؤمنین (حفظه الله تعالى ورعاه) معزفی گردد.^(۳۳)

وزارت مكلف دی چې یاد شکایتونه استماع او په دې اړه له اصولو سرهسم اجرآت وکړي.^(۳۴)

(۲) که د دې مادې د (۱) فقرې په درج شوي حالت کې د اړوندي ادارې له خوا موضوع ته رسیدگي و نهشی، مشکو او د هغه اړونده اداره دې، محکمې او یا د اړتیا په صورت کې د عالیقدر امير المؤمنين (حفظه الله تعالى ورعاه) محترم مقام ته وروپېژندل شي.^(۳۵)

(۳۲) (لم يكن عمر بن الخطاب -رضي الله تعالى عنه- يقنع بحسن اختيار الولاية، إنما كان يحدد لهم أسلوب العمل والقواعد التي يسيرون عليها؛ لتكون أساساً لمحاسبتهم فيما بعد).

[عمر بن الخطاب وأصول السياسة والإدارة الحديثة، لسلiman الطماوي، ص ۲۷۵، دار الفكر، القاهرة].
(تفصيل واجبات العمال طبقاً لما ورد في أوامر عمر-رضي الله تعالى عنه: كان كل من يعين عملاً يتسلم أمراً مكتوباً يتضمن تعينه، وسلطاته، وواجباته. وتثبت في هذا الأمر شهادة الكثير من المهاجرين والأنصار).
[الفاروق، للإمام الشبلي النعماني، ص ۲۲۴، ط: دار السلام، الرياض].

- (وكان عمر-رضي الله تعالى عنه- يحرص كل العرص أن يعرف الناس واجبات العمال).
[الفاروق، للإمام الشبلي النعماني، ص ۲۲۵، ط: دار السلام، الرياض].

(۳۳) (قال الرئيسي: وليس في التغيير شيء مقدر وإنما هو مفوض إلى رأي الإمام على ما تقتضي جنائيم ، فإن العقوبة فيه تختلف باختلاف الجنائمة).

[رد المختار، ج ۳، ص ۱۹۶، فصل في التعزير، ط: مكتبه رشيدية، كويته].
- (وعذر كل مرتكي أو مؤدي مسلماً بغير حق يقول أو فعل).

[رد المختار على الدر المختار، ج ۳، ص ۱۹۹، ط: مكتبه رشيدية، كويته].
- (بن يختلف ذلك باختلاف الأشخاص فلا معنى لتقديره مع حصول المقصود بدونه فيكون مفوضاً إلى رأي القاضي يقيمه بقدر ما يرى المصلحة فيه).

(رد المختار على الدر المختار، شرح تنوير الأبصار، ج ۳، ص ۱۹۵، باب التعزير، ط: مكتبه رشيدية، كويته].

رسمي جريدة

پرله پسی نمبر (۱۴۴۶)

(۱۴۴۵/۸/۲۳ - ۱۴۰۲/۱۲/۱۵)

تهدید شاکی

ماده سیزدهم:

هرگاه شاکی شکایت خویش را مطابق این قانون به وزارت ارائه نماید، مشکوّ یا شخص دیگر وی را به خاطر ارائه شکایت تهدید نماید، وزارت بعد از ثبیت تهدید موضوع را به محکمه ارسال می‌نماید.^(۳۴)

دخالت در جریان محکمه

ماده چهاردهم:

(۱) هرگاه در جریان محکمه از دخالت مسئولین و منسوبین امارتی شکایت شود، وزارت آن را با مشکوّ شریک نماید، اگر باز هم موضوع حل نگردید،

د شاکی گوابسل

دیار لسمه ماده:

که د دی قانون مطابق، شاکی خپل شکایت وزارت ته وړاندې کړي، مشکوّ یا بل شخص یې د شکایت د وړاندې کولو په وجهه و ګوابسل، وزارت د ګوابسل تر تشیست وروسته موضوع محکمې ته استوی.^(۳۴)

د محکمې په جریان کې لاسوهنه

خوار لسمه ماده:

(۱) که د محکمې په جریان کې د امارتی مسئولین او منسوبین له لاسوهني خخه شکایت وشي، وزارت دې موضوع له مشکوّ سره شریک کړي، که بیا هم موضوع حل نه

[۳۴] ﴿لَا يَحِبُ اللَّهُ الْجَهْرُ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مِنْ ظُلْمٍ﴾ الآية [النساء: ۱۴۸].

بیاح للمظلوم اللجوء الى القضاء والشكوى لرفع الظلم ووصف فعل الظالم ...

ثم استثنى الله تعالى حالة يجوز فيها إعلان السوء من القول؛ وهي حالة الشكوى من ظلم الظالم لحاكم أو قاض أو غيره من يرجى منه رفع ظلامته وإغاثته ومساعدته في إزالة الظلم. والشكوى على الظالم أمر مطلوب شرعاً، إذ لا يحب الله لعباده أن يسكتوا على الظلم، وأن يخضعوا للضيم وأن يقبلوا المهانة ويisكتوا على الذل، روى الإمام أحمد: «إِنَّ لِصَاحِبِ الْحَقِّ مَقْالًا». وهذا من قبيل ارتکاب أخف الضررين ودفع أعظم الشررين).

[التفسیر المنیر، للزحيلي، ج ۶، ص ۶، ط: بيروت].

رسمي جريده

(١٤٤٥/٨/٢٣ - ١٤٤٦/١٢/١٥)

پوله پسي نمبر (١٤٤٤)

آن را با اداره مربوطه
شريک نماید.^(٣٥)

(٢) هرگاه از سوي اداره مربوطه به
موضوع رسيدگي صورت نگيرد،
مشکو و اداره مربوطه وي به محکمه
يا در صورت ضرورت به مقام
محترم عاليقدر اميرالمؤمنين
(حفظه الله تعالى ورعاه) معرفى
گردد.^(٣٦)

شه، له اپوندي اداري سره دي
شريکه کري.^(٣٥)

(٢) كه د اپوندي اداري له خوا
موضوع ته رسيدگي و نه شي، مشکو
او د هجه اپونده اداره دي محکمي
ته وروپيزندي شي او يا دي د اړتیا په
صورت کې د عاليقدر اميرالمؤمنين
(حفظه الله تعالى ورعاه) محترم مقام
ته وروپيزندي شي.^(٣٦)

(٣٥) «ولا تكن للخائبين خصيما». [النساء: ١٠٥].

دل قوله تعالى: «ولا تكن للخائبين خصيما» على أن النية أو الوكالة عن المبطل والمتهم في الخصومة لا تجوز، فلا يجوز لأحد أن يخاصم عن أحد إلا بعد أن يعلم أنه محق، وقد نهى الله عزوجل في هذه الآية رسوله عن معاضدة أهل التهم والدفاع عنهم بما يقوله خصمهم من الحجة.

[التفسير المنير، للزمحيلي، ج ٣، ص ٢٧٣، ط: أميرحمزة كتب خانه، قندھار].

- (عن أبي هريرة -رضي الله تعالى عنه- عن النبي -صلى الله عليه وسلم- آنه قال: «من خرج من الطاعة، وفارق الجماعة فمات، مات ميتةً جاهيليةً، ومن قاتل تحت راية عميّة يغضّب لعصبة، أو يدعُو إلى عصبة، أو ينصُر عصبة، فقتلَ، فقتلاً جاهيليةً»).

[رواه مسلم، رقم الحديث: ١٨٤٨].

- (قوله: تحت راية عميّة) كنایة عن جماعة مجتمعين على أمر مجهول، لا يعرف أنه حق أو باطل فيدعون الناس إليه ويقاتلون إليه).

[مرفات المفاتيح شرح مشکاة المصابيح، رقم الحديث ٣٦٦٩].

(٣٧) (قال الرئيسي: وليس في التغزير شيء مقدر وإنما هو مفروض إلى رأي الإمام على ما تفضي جنائيهم، فإن العقوبة فيه تختلف باختلاف الجريمة).

[رد المختار، ج ٣، ص ١٩٦، فصل في التعزير، ط: مكتبه رشیدیه، کویته].

- (بن يختلف ذلك باختلاف الأشخاص فلا معنى لتقديره مع حصول المقصود بدونه فيكون مفروضا إلى رأي القاضي يقيمه بقدر ما يرى المصلحة فيه).

[رد المختار على الدر المختار، شرح تنوير الابصار، ج ٣، ص ١٩٥، باب التعزير، ط: مكتبه رشیدیه، کویته].

- (وعذر كل مرتكب مذنب أو مؤدي مسلما بغير حق بقوله أو فعل).

رسمی جریده

پوله پسی نمبر (۱۴۴۶)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵ - ۱۴۴۵/۸/۲۳)

سمع شکایت ناشی از عملیات ادارات امارت اسلامی ماده پانزدهم:

(۱) هرگاه شکایت در مورد عملیات ادارات امارت اسلامی باشد، وزارت شکایت متذکره را استماع نموده و در مورد آن از اداره مربوطه معلومات می‌نماید.

(۲) هرگاه شکایت مندرج در فقره (۱) این ماده بجا ثابت شود، وزارت شخص یا اشخاص مسئول را به مقام بالاتر آن اداره معرفی می‌نماید.

(۳) هرگاه به شکایت مندرج فقره (۲) این ماده رسیدگی لازم صورت نگیرد، مشکو و اداره مربوطه وی به محکمه و یا مقام محترم عالیقدر امیر المؤمنین (حفظه الله تعالى ورعاه) معتبر مقام ته

د اسلامی امارت د ادارو له عملیاتو خخه د رامنځته شوي شکایت اورېدنه پنځلسمه ماده:

(۱) که شکایت د اسلامی امارت د ادارو د عملیاتو په اړوند وي، وزارت به یاد شکایت اوري او په اړه به بې له اړوندې ادارې خخه معلومات کوي.

(۲) که د دې مادې په (۱) فقره کې درج شوي شکایت پرخای ثابت شي، وزارت به مسئول شخص یا اشخاص د هغې ادارې پورته مقام ته ورپېژني.

(۳) که د دې مادې په (۲) فقره کې درج شوي شکایت ته لازمه رسیدگي و نهشي، مشکو او د هغه اړوندې اداره دې، محکمې او یا د عالیقدر امیرالمؤمنین (حفظه الله تعالى ورعاه) معتبر مقام ته

[رد المحتار على الدر المختارج ۳، ص ۱۹۹، ط: مكتبه روشنی، کوبنه].

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۴۶)

(۱۴۴۵/۸/۲۳ - ۱۴۰۲/۱۲/۱۵)

معروفي گردد.^(۳۷)

وروپرشنده شي.^(۳۷)

تضاصي معلومات در مورد

اشخاص مفقود شده

مادة شانزدهم:

هرگاه در مورد مفقود شدن شخصى به وزارت شکایت ارائه شود، وزارت از ادارات مربوطه در اين بخش معلومات طلب نماید، تا اطمینان حاصل گردد.^(۳۸)

دورکو اشخاصو په اره د

معلوماتو غونسته

شپارسمه ماده:

كه وزارت ته د یو چا دورکدو اپوند شکایت وراندي شي، وزارت دي له اپوندو ادارو خخه په دي برخه کې معلومات وغواري، ترڅو اطمینان ترلاسه شي.^(۳۸)

(۳۷) المراجع السابقة.

(۳۸) (كان عمر- رضي الله تعالى عنه- يبذل جهداً كبيراً لمحاولة التعرف على جميع ما يحدث في البلاد، فلا يخفى عليه شيء، وهكذا عين في كل إدارات الدولة المراسلين والكتبة الذين يسجلون الأخبار والحوادث، ومن هنا كانت تصل إليه حتى جميع الواقائع الصغيرة في البلاد).

[الفاروق، ص ۳۶۷، ط: دار السلام، الرياض].

- (لم يكن عمر بن الخطاب- رضي الله تعالى عنه- يقنع بحسن اختيار الولاية، إنما كان يحدد لهم أسلوب العمل والقواعد التي يسيرون عليها؛ لتكون أساساً لمحاسبتهم فيما بعد).

[عمر بن الخطاب وأصول السياسة والإدارة الحديثة، لسليمان الطماوي، ص ۲۷۵، دار الفكر، القاهرة].

- (تفصيل واجبات العمال طبقاً لما ورد في أوامر عمر- رضي الله تعالى عنه-: كان كل من يعين عاماً يتسلم أمراً مكتوباً يتضمن تعينه، وسلطاته، وواجباته. وتثبت في هذا الأمر شهادة الكثير من المهاجرين والأنصار).

[الفاروق، للإمام الشبلي النعماني، ص ۲۲۴، ط: دار السلام، الرياض].

- (وكان عمر- رضي الله تعالى عنه- يحرص كل الحرص أن يعرف الناس واجبات العمال).

[الفاروق، للإمام الشبلي النعماني، ص ۲۲۵، ط: دار السلام، الرياض].

رسمي جريدة

پرله پسي نمبر (۱۴۴۶)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵ - ۱۴۴۵/۸/۲۳)

شکایت از بی‌سرونشتی شخص گرفتار شده به سبب دلایل سیاسی ماده هفدهم:

هرگاه شخصی به اتهام جرم سیاسی از سوی ادارات امنیتی یا استخباراتی گرفتار شود و سرونشت شخص گرفتار شده تا مدت بیشتر از یک ماه معلوم نشود و در مورد وی به وزارت شکایت ارائه شود، وزارت موضوع را تعقیب نماید، تا در باره سرونشت وی اطمینان حاصل گردد.^(۳۹)

د سیاسی دلیلونو له امله د نیول شوی شخص له بېبرخليكتوب خخه شکایت اوولسمه ماده:

که يو شخص د سیاسی جرم په تور د امنیتی یا استخباراتی ادارو له خوا و نیول شي او د نیول شوي شخص برخليک له يوپی مياشتی خخه تر زياتی مودی پوري معلوم نهشي او د هغه په برخه کې وزارت ته شکایت وړاندې شي، وزارت دې موضوع تعقیب کړي ترڅو د برخليک په اړه بې اطمینان ترلاسه شي.^(۳۹)

(۳۹) د کشف الحال لپاره د متهمنو د بندي کولو د صلاحیت او بند د مودی په هکله د عاليقدر امير المؤمنین حفظه الله تعالى فرمان، کنه:۸، ج:۵، نېټه:۱۴۴۳/۲ هـ، رسمی جريده، پرله پسي کنه: ۱۴۳۲:، ص:۲۶، د خپريدو نېټه: د ۱۴۴۴ هـ ق د ذوالقعدة الحرام د مياشقی دوهمه، چې د ۱۴۰۲ هـ ش د غبرکولي د مياشتی له اولی نېټي سره سمون خوري.

- (لم يكن عمر بن الخطاب رضي الله تعالى عنه- يقنع بحسن اختيار الولاية، إنما كان يحدد لهم أسلوب العمل والقواعد التي يسيرون عليها؛ لتكون أساساً لمحاسبتهم فيما بعد).

[عمر بن الخطاب وأصول السياسة والإدارة الحديثة، لسليمان الطماوي، ص ۲۷۵، دار الفكر، القاهرة].
(تفصيل واجبات العمال طبقاً لما ورد في أوامر عمر-رضي الله تعالى عنه-: كان كل من يعين عاملاً يتسلم أمراً مكتوباً يتضمن تعينه، وسلطاته، وواجباته. وتثبت في هذا الأمر شهادة الكثير من المهاجرين والأنصار).

[الفاروق، للإمام الشبلي النعماني، ص ۲۲۴، ط: دار السلام، الرياض].

- (وكان عمر-رضي الله تعالى عنه- يحرص كل الحرص أن يعرف الناس واجبات العمال).
[الفاروق، للإمام الشبلي النعماني، ص ۲۲۵، ط: دار السلام، الرياض].

رسمي جريدة

پوله پسې نمبر (۱۴۴۶)

(۱۴۴۵/۸/۲۳ - ۱۴۰۲/۱۲/۱۵)

بررسی موضوع در صورت عدم

د شاکی د نهشتون په صورت کې

موجودیت شاکی

د موضوع بررسی

ماده هجدهم:

اتلسمه ماده:

هرگاه بدون از شکایت معلوم شود
که حقوق مردم از سوی ادارات
امارتی تلف گردیده است، وزارت
گزارش کامل موضوع را طور مستقیم
به اداره مربوطه و مقام محترم عالیقدر
امیرالمؤمنین (حفظه الله تعالى ورعاه)
ارائه نماید.^(۴۰)

که پرته له شکایت خخه معلومه شي
چې د امارتی ادارو لهخوا د حلکو
حقونه تلف شوي دي، وزارت دي
په مستقیم ډول د موضوع بشپړ راپور
اړوندي ادارې او د عالیقدر
امیرالمؤمنین (حفظه الله تعالى ورعاه)
محترم مقام ته وړاندې کړي.^(۴۰)

(٤٠) (والسلطان ولیٰ من لا ولیٰ له).

[سن أبي داود، ج ۱، ص ۲۸۴، كتاب النكاح، باب في الولي، ط: قدباعي كتب خانه، کراتشي].

- (التصرف على الرعية منوط بالملائحة: لأن الإمام المسلمين نظارة عامة على عموم الرعية في الأمور العامة... لأن السلطان إنما أعطى سلطة من الله تعالى لأجل صيانة دم عباده ووقاية عرضهم وأموالهم).

[شرح المجلة لسلیمان باز، ج ۱، ص ۳۵، المادة (۵۸)، ط: مكتبة رشیدیه، کویته].

- (تفصيل واجبات العمال طبقاً لما ورد في أوامر عمر-رضي الله تعالى عنه: كان كل من يعين عاماً يتسلم أمراً مكتوباً يتضمن تعينه، وسلطاته، وواجباته. وتثبت في هذا الأمر شهادة الكثير من المهاجرين والأنصار).

[الفاروق، للإمام الشبلي النعماني، ص ۲۲۴، ط: دار السلام، الرياض].

- (وكان عمر-رضي الله تعالى عنه- يحرص كل الحرص أن يعرف الناس واجبات العمال).

[الفاروق، للإمام الشبلي النعماني، ص ۲۲۵، ط: دار السلام، الرياض].

رسمی جریده

پوره پسی نمبر (۱۴۴۶)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵ - ۱۴۴۵/۸/۲۳)

فصل دوم

احکام نهایی

مکلفیت‌های شاکی

مادهٔ نزدهم:

- (۱) شاکی حین ارائه شکایت، به رعایت امور ذیل مکلف است: (۴۱)
- ۱- ارائه شکایت با رعایت احکام شریعت اسلامی.
 - ۲- خودداری از شکایت بی‌جای اساس.
 - ۳- ارائه شکایت با

دوه یم فصل

وروستنی حکمونه

د شاکی مکلفیتونه

نولسمه ماده:

- (۱) شاکی د شکایت د وراندی کولو په وخت کې د لاندی امورو په رعایتولو مکلف دی: (۴۱)
- ۱- د اسلامی شریعت د حکمونو په رعایتولو سره د شکایت وراندی کول.
 - ۲- له بېخایه او بې اساسه شکایت خخه چوھه کول.
 - ۳- په واضحو الفاظو سره د شکایت

(۴) (وکذلک إن أمرؤهم بشيء لا يدرؤن أينتفعون به ألم لا، فعلهم أن يطيعوه؛ لأن فريضة الطاعة ثابتة بنص مقطوع به).

[شرح السير الكبير، ج ۱، جزء ۱، ص ۱۱۶، ط: مكتبه سیحانیه، کويته].

(قال في «المعراج»: لأن طاعة الإمام فيما ليس بمعصية واجبة، اه).

[رد المحتار، ج ۱، ص ۶۱۵، ط: مكتبه رسیدیه، کويته].

- (إن الالتزام بتلك الأنظمة التي لا تخالف أحكام الشريعة الإسلامية واجب شرعاً، لأنها من طاعة ولـي الأمر فيما ينظمـه من إجراءات بناء على دليل المصالح المرسلة، وينبغي أن تشتمـل تلك الأنظـمة على الأحكـام الشرعـية التي لم تطبقـ في هذا المجال).

[الفقه الإسلامي وأدلته، ج ۷، ص ۵۲۱۵ و ۵۲۱۶، ط: أمير حمزه كتب خانه، کويته].

- (وحيـنـئـذـ تـصـبـحـ القـوـانـينـ وـالـتـكـالـيفـ الـتـيـ تـصـدـرـ عـنـ الـحـاـكـمـ وـاجـبـةـ التـنـفـيـذـ).

[الفقه الإسلامي وأدلته، ج ۸، ص ۶۱۹، ط: أمير حمزه كتب خانه، کويته].

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۴۶)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵ - ۱۴۴۵/۸/۲۳)

الفاظ واضح.

(۲) هر گاه شکایت شاکی بی جا ثابت شود، وزارت می تواند به شکل مناسب به وی توصیه نماید، اگر مشکوّ تقاضای محکمه نماید، وی را به محکمه تسلیم نماید.^(۴۲)

طلب توضیحات

از مشکوّ

مادة بيستم:

(۱) وزارت می تواند، در حدود احکام این قانون، جهت آشکار نمودن جوانب قضیه، آن را با مشکوّ شریک نماید.^(۴۳)

وراندي کول.

(۲) که د شاکی شکایت بې خایه ثابت شي، وزارت کولي شي هغه په مناسب ډول توصیه کړي، که مشکوّ د محکمي غوبښته وکړي، محکمي ته دې بې وسپاري.^(۴۴)

له مشکوّ خخه د توضیحاتو

غوبښته

شلمه ماده:

(۱) وزارت کولي شي، د دې قانون د حکمونو په حدودو کې د قضې د اړخونو د روښانه کولو لپاره هغه له مشکوّ سره شریکه کړي.^(۴۳)

(۴۲) (من تقدم لدعوى الخاصة وثبت للمحكمة كذب المدعي في دعواه، فللقاضي أن ينظر في تعزيره وللمدعي عليه المطالبة فيه بالتعويض عما لحقه من ضرر بسبب هذه الدعوى).

[بغية التمام شرح مساعدة الحكماء، ج ۱، ص ۱۶۷، ط: دمشق].

- (وحيثئذ تُصبح القوانين والتکاليف التي تصدر عن الحكم واجبة التنفيذ).
[الفقه الإسلامي وأدلته، ج ۸، ص ۶۱۹، ط: أمير حمزه كتب خانه، کويته].

(۴۳) (فقال عمر بن الخطاب -رضي الله تعالى عنه- يا أبا إسحاق، إن هؤلاء يزعمون أنك لا تحسن تصلي! قال أبو إسحاق: أما أنا والله فإنني كنت أصلِي بهم صلاة رسول الله -صلى الله عليه وسلم- ما أحرم عنها أصلِي صلاة العشاء، فأركِد في الأولين وأخف في الآخرين. قال: ذاك الظن بك).

[عدمة القاري شرح صحيح البخاري، رقم الحديث: ۷۵۵، ج ۵، ص ۵۹۰].

- (التصرف على الرعية منوط بالمصلحة؛ لأن الإمام المسلمين نظارة عامة على عموم الرعية في الأمور العامة... لأن السلطان إنما أعطى سلطة من الله تعالى لأجل صيانة دم عباده ووقاية عرضهم وأموالهم).

[شرح المجلة لسلیم باز، ج ۱، ص ۳۵، المادة (۵۸)، ط: مكتبه رسیدیه، کويته].

رسمي جريده

پوله پسي نمبر (۱۴۴۶)

(۱۴۰۲/۱۲/۱۵ - ۱۴۴۵/۸/۲۳)

(۲) هرگاه مشکوّ توضیحات لازم
ندهد، وزارت جهت وضاحت
موضوع به اداره مربوطه هیئت
بفرستد.^(۴۴)

(۳) هرگاه در حالت مندرج
فقره (۲) این ماده شکایت بجا ثابت
شود، مشکوّ به مقام محترم عالیقدر
امیرالمؤمنین (حفظه الله تعالى ورعاه)
معرفی گردد.^(۴۵)

رفتار نیک با شاکی

ماده بیست و یکم:

(۱) موظفين سمع شکایات
وزارت مكلف اند، با شاکی رفتار
نیک نمایند.^(۴۶)

(۲) که مشکوّ لازم توضیحات
ورنه کري، وزارت دي د موضوع د
وضاحت لپاره اپوندي اداري ته
هیئت ولپوري.^(۴۶)

(۳) د دي مادي د (۲) فقرې په درج
شوي حالت کې که شکایت پرخای
ثابت شي، مشکوّ دي د عاليقدر
اميرالمؤمنين (حفظه الله تعالى ورعاه)
محترم مقام ته وروپېژنل د شي.^(۴۷)

له شاکي سره نېک چلندا

یو ويشتمه ماده:

(۱) د وزارت د شکایتونو د اوږدلو
موظفين مكلف دي، له شاکي سره
نېک چلندا وکري.^(۴۸)

- (وبناء على ما تقدم يتبيّن لنا وجوب تقييد الناس بأنظمة المرور الصادرة عن ولي الأمر، فقد أمر الله بطاعته في قوله الكريم: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَئِكُمْ مِنْكُمْ قَائِنٌ تَنَازَعُهُمْ فِي سَيِّءٍ فَرَدُوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا﴾. (النساء: ۵۹).

[الفقه الحنفي في ثوبه الجديد، ج ۳، ص ۳۶۷، أحكام حوادث الطريق، ط: مكتبه حقانيه، کويته]

- (وحينئذ تُصبح القوانين والتکاليف التي تصدر عن الحاکم واجبة التنفيذ).

[الفقه الإسلامي وأدلته، ج ۸، ص ۶۱۹، ط: أمير حمزه کتب خانه، کويته].

(۴۴) المراجع السابقة

(۴۵) المراجع السابقة.

(۴۶) (أن كلام بعض الخصوم مع بعض من غير إفحاش لا يوجب شيئاً؛ لأن الكلام لا بد منه، ولكن لا يتكلّم بعضهم ببعض بكلام يجب فيه الحد أو التعزير).

رسمي جريدة

پوله پسی نمبر (۱۴۴۶)

(۱۴۴۵/۸/۲۳ - ۱۴۰۲/۱۲/۱۵)

(۲) هرگاه شاکی حین ارائه شکایت احساساتی باشد و به الفاظ تند صحبت نماید که موجب حد و تعزیر نباشد، موظف سمع شکایات مکلف است که صبر و تحمل نماید.

ترتیب و پیشنهاد مقررهای، لوایح

و طرز العملها

مادة بيست و دوم:

وزارت به منظور تطبيق بهتر احکام این قانون مقررهای، لوایح و طرز العملها را ترتیب و به مقام محترم امارت پیشنهاد نماید.^(۴۷)

(۲) که چېرې شاکی د شکایت د وړاندې ګولو په وخت کې احساساتی وي او په تېزو الفاظو خبرې وکړي چې موجب د حد او تعزیر نهوي، د شکایتونو د اورېدلو موظف مکلف دی چې صبر او زغم وکړي.

د مقررو، لایحو او ګړنلارو

ترتیب او وړاندیز

دوه ويشهمه ماده:

وزارت دي، د دي قانون د حکمونو د بنه تطبيق په موخه مقرري، لایحي او ګړنلاري ترتیب او د امارت محترم مقام ته وړاندیز کړي.^(۴۷)

[عدمة القاري شرح صحيح البخاري، باب كلام الخصوم بعضهم في بعض، ج ۱، ص ۷۵۴، ط: مكتبه رشيدية، كوبته].

(۴۷) (لم يكن عمر بن الخطاب -رضي الله تعالى عنه- يقنع بحسن اختيار الولاية، إنما كان يحدد لهم أسلوب العمل والقواعد التي يسيرون عليها؛ لتكون أساساً لمحاسبتهم فيما بعد).

[عمر بن الخطاب وأصول السياسة والإدارة الحديثة، لسليمان الطماوي، ص ۲۷۵، دار الفكر، القاهرة].

- (التصرف على الرعية منوط بالصلحة؛ لأن الإمام المسلمين نظارة عامة على عموم الرعية في الأمور العامة... لأن السلطان إنما أعطى سلطة من الله تعالى لأجل صيانة دم عباده ووقاية عرضهم وأموالهم).

[شرح المجلة لسليم باز، ج ۱، ص ۳۵، المادة (۵۸)، ط: مكتبة رشيدية، كوبته].

- (وبناء على ما تقدم يتبيّن لنا وجوب تقييد الناس بأنظمة المرور الصادرة عن ولی الأمر، فقد أمر الله بطاعته في قوله الكريم: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آتَيْنَاكُمُ الْأَعْلَمَةَ فَإِذَا مَرَأَوْتُمُ الْأَمْرَ مِنْكُمْ فَإِنَّنَا رَأَيْنَا عَنْكُمْ فَرِدُوا إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنَّمَا أَنْهَرَ ذِكْرَهُ حَيْثُ وَأَحَسَّنُ تَأْوِيلًا﴾. (النساء: ۵۹).

[الفقه الحنفي في ثوبه الجديد، ج ۳، ص ۳۶۷، أحكام حوادث الطريق، ط: مكتبه حقانية، كوبته].

رسمی جریده

پرله پسی نمبر (۱۴۴۶)

(۱۴۴۵/۸/۲۳ - ۱۴۰۲/۱۲/۱۵)

انفاذ

ماده بیست و سوم:

این قانون از تاریخ توشیح
نافذ،^(۴۸) در جریده رسمی
نشر^(۴۹) و سایر قوانینی
که از طرف عالیقدر
امیر المؤمنین (حفظه الله تعالى ورعاه)
تأیید یا توشیح نشده

انفاذ

درویشتمه ماده:

دغه قانون د توشیح له
نېتی خخه نافذ،^(۴۸) په رسمی جریده
کې دی خپور^(۴۹) او ټول
هغه قوانین چې د عالیقدر
امیر المؤمنین (حفظه الله تعالى ورعاه)
لخوا تایید یا توشیح نشده

- (وفي زماننا هذا الذي تشعبت فيه وتوسعت سبل العيش وأساليب التعامل وشؤون الحياة، وتوسعت معها أعمال الحكومة، وتنوعت إدارتها ووزاراتها، تحتاج الحكومة إلى كتابة الأوامر والأنظمة حتى تدار أعمال الحكومة بانتظام واتقان).

[السياسة الشرعية، ص ۴۳۹، ط: دار المعالم، بيروت].

(۴۸) (وكذلك إن أمرتهم بشيء لا يدركون أينتفعون به ألم لا، فعلمهم أن يطيعوه؛ لأن فريضة الطاعة ثابتة بنص مقطوع به).

[شرح السير الكبير، ج ۱، جزء ۱، ص ۱۱۶، ط: مكتبة سبحانيه، كويته].

(قال في «المعراج»: لأن طاعة الإمام فيما ليس بمعصية واجبة، اه).

[رد المحتار، ج ۱، ص ۶۱۵، باب العيدین، ط: مكتبه رشیدیه، كويته].

- (قوله: أمر السلطان إنما ينفذ أي: يتبع ولا تجوز مخالفته، وسيأتي قبيل الشهادات - عند قوله: أمرك قاضي بقطع أورجم الخ- التعليّن بوجوب طاعةولي الأمر. وفي «ط» عن «الحموي»: أن صاحب «البحر» ذكر ناقلاً عن أئمتنا أن طاعة الإمام في غير المعصية واجبة، فلو أمر بصوم يوم وجب).

[رد المحتار، ج ۴، ص ۳۸۲-۳۸۳، ط: مكتبه رشیدیه، كويته].

- (وحيثئذ تُصبح القوانين والتکاليف التي تصدر عن الحاكم واجبة التنفيذ).

[الفقه الإسلامي وأدلته، ج ۸، ص ۶۱۹، ط: أمير حمزة كتب خانه، كويته].

(۴۹) (وَأَمَا الإِغْلَانُ فِي الْجَرَائِدِ فَلَمْ تَكُنْ أَوْرَاقُ حَوَادِثِ فِي عَصْرِ الْفُقَهَاءِ، كَمَا هُوَ فِي زَمَانِنَا، فَلَا يُوجَدُ بَحْثٌ فِي الْكُتُبِ الْفُقَهَىِّ بِشَأنِ الإِغْلَانِ بِهَذِهِ الْوَاسِطَةِ، وَلَكِنَّ الإِغْلَانَ فِي زَمَانِنَا بِوَاسِطَةِ الْأَوْرَاقِ الْمُدُورَةِ أَيْضًا جَائِزٌ. وَلَكِنْ بِمَا أَنَّهُ لِيَسَ كُلُّ النَّاسِ يَقْرَأُونَ الْجَرَائِدَ وَيَعْرِفُونَ قِرَاءَتَهَا وَبِمَا أَنَّهُ لَا تُوجَدُ جَرَائِدُ فِي كُلِّ مَحَلٍ فَيَجِبُ الإِغْلَانُ أَيْضًا بِوَاسِطَةِ الْمُنَادِيِّ فِي مَجَامِعِ النَّاسِ كَمَا قَالَ الْفُقَهَاءُ).

[درر الحكم شرح مجلة الأحكام، ج ۲، ص ۲۴۹، ط: دار الجليل، بيروت].

رسمی جریده

پرلہ پسی نمبر (۱۴۴۶)

(۱۴۴۵/۸/۲۳ - ۱۴۰۲/۱۲/۱۵)

شوی نه وي، ملغى دي. (۵۰)

باشد، ملغى است. (۵۰)

(۵۰) (أن من يعرض عليه القانون يأخذ منه أمراً باتباع قانون من قبله؛ بأن يكتب أمره باتباعه).

[رد المحتار، ج ۱۶، ص ۵۹۸، ط: دار السلام، دمشق].

(قال في «المراج»: لأن طاعة الإمام فيما ليس بمعصية واجبة، اهـ).

[رد المحتار، ج ۱، ص ۶۱۵، باب العيددين، ط: مكتبه رشيدية، كويته].

- (لكن هل يبقى النبي بعد موت السلطان الذي نهى بحيث لا يحتاج من بعده إلى نهي جديد؟ أفتى في «الخيرية» بأنه لا بد من تجديد النهي ولا يستمر النبي بعده، وبأنه إذا اختلف الخصومان في أنه مني أو غير مني فالقول للقاضي ما لم يثبت المحكوم عليه النبي، وأطال في ذلك وأطاب فراجعه.

وأما ما ذكره السيد الحموي أيضاً من أنه قد علم من عادتهم، يعني سلاطين آل عثمان نصرهم الرحمن من أنه إذا تولى سلطان عُرض عليه قانون من قبله وأخذ أمره باتباعه فلا يفيد هنا: لأن معناه أن يتلزم قانون أسلافه بأن يأمر بما أمروا به وينهى عما نهوا عنه، ولا يتلزم منه أنه إذا ولد يهاده صريحاً ليكون عاماً بما هذه الدعوى أن يصير قاضيه منها بمجرد ذلك، وإنما يتلزم منه أنه إذا ولد يهاده صريحاً ليكون عاماً بما التزمه من القانون، كما اشتهر أنه حين يوليه الآن يأمره في منشوره بالحكم بأصل أقوال المذهب، كعادة من قبله، وتمام الكلام على ذلك في كتابنا «تنقح الحامدية» فراجعه وأطلنا الكلام عليه أيضاً في كتابنا «تبني الولاة والحكام»).

[رد المحتار، ج ۴، ص ۳۸۰، ط: مكتبه رشيدية، كويته].

- (أئم صَرَّحُوا أن المباح في نفسه قد يَصِيرُ حراماً من حكم الأمير من جهة أن الله أمر بطاعتهم، فقال: ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَئِكُمْ أَمْرٌ مِّنْكُمْ﴾ فحينئذ لو رأى الأمير أن يمْنَعَ الناس عن أكل شيء لصلاحه بدأ له، يجب عليهم أن لا يأكلوه، ويحرّم عليهم. إلا أن تلك الحُرْمة تَقْتَصِرُ على مدة إمارته فقط، ولا يتجاوزها، في حرمة مؤقتة. ومن هذا الباب تحريم التمباك، فإنه قد نهى عنه بعض السلاطين، فاحفظه).

[فيض الباري على صحيح البخاري، ج ۲، ص ۴۰۸، ط: دار الكتب العلمية، بيروت].

والله أعلم بالصواب

کلنی ګډون

په مرکز او ولايتونو کې: (۱۵۰۰) افغانی

د امارت مامورينو لپاره: (۲۵) سلنہ تخفيف

د تصدیق په وړاندې ګولو سره د زده کوونکو او محصلینو لپاره، نیمه بیه

په مرکز او ولايتونو کې د کتاب پلورنځیو لپاره د رسمي جريدي پلورنه له

ټاکلي بېي خخه، (۱۰) سلنہ تخفيف

له هېواده بهر: (۲۰۰) آمریکائی دالر

اشتراک سالانه

در مرکز و ولايات: (۱۵۰۰) افغانی

برای مامورین امارت: با (۲۵) فیصد تخفيف

برای متعلمين و محصلین با ارائه تصدیق، نصف قیمت

فروش جريده رسمي برای کتاب فروشی ها در مرکز و ولايات با

(۱۰) فیصد تخفيف از قیمت روی جلد

خارج از کشور: (۲۰۰) دالر امریکائی

**ISLAMIC EMIRATE
OF AFGHANISTAN
MINISTRY OF JUSTICE**

**OFFICIAL
GAZETTE**

- **The Decrees of His Excellency
Amir al-Mu'minin
“The Supreme Leader”
(May Allah Almighty Protect Him)**
- **Law on Hearing of Complaints**

**Date: 5th MARCH. 2024
ISSUE NO:(1444)**